

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНЫҢ, ҚЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ
БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРЫҢ ДПУТАТТАРЫНЫҢ
ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1952
ИЮЛЬ
8
ВТОРНИК
№ 132 (2562)
ӨРТЭЭ 20 КОП.

БО ХҮНГҮ СОЛУНДА:

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНДЕ (1 арып):

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ:

А. Аржаалай. — Өвүр районда
партийжи политиктиг ажалдар
(2 арып).

П. Кирдеев. — Плавдан дашкаар
кирер чымдаларнын үндестен сууру

(2 арып).

А. И. Опари. — Политик болгаш
эртем билиглерин непередирнин
беш чыл болганы (2 арып).

И. Бурнаков. — Орус улустун
дугайында шынчы тоожу (3 арып).

В. Кирионов. — Америк империа-

листерниң хан төгүшкүңүг ара-
танзыг үүлдегилери келереп турар
(3—4 арынарда).

Жак Дюклоңуң хосталганының
дугайында (4 арып).

Кореяда болушкуннар (4 арып).

Политик болгаш эртем билиглерни массаже непередир

ВКП(б) ТК-ның болгаш Совет
казактың ажалчы чоннарың культу-
турлуг болгаш политиктиг билиг
деңгелин бедидериниң дугайында
доктаамал сагыш салышкынының
чайыннаачак херечиз болза, бистиң
интеллигенциявыстың инити-политиктиг
чырыдылгазының организа-
циясы — политик болгаш эртем
билиглерин непередириниң Бүгү-
эвилел нитилелин тургусканы бол-
ур.

Политик болгаш эртем билиглерин
непередириниң Бүгү-эвилел нити-
лиели бодунуң туруп келген беш
чылдарының дургузунда ВКП(б)
ТК-ның удуртулгазы-биле ажалчы
чонну коммунизм өзүзүңа кижи-
дериниң талазы-биле улуг ажалды
чорудуп турар совет интеллигенция-
ның массалыг организаациясы болу
берген.

Нитилел болза... «бүгү ажалчы-
нарың, тараачынарың культурулуг
болгаш билиглер болдурар» деп
И. В. Сталинның айтышкынын бот-
тандыраарының талазы-биле больше-
вик партияның, Совет казактың чо-
рудуп турар хөй талазың кижи-
дилге ажалыңа эң көскү черин
эзеп турар.

Политик болгаш эртем билиглерин
непередириниң Бүгү-эвилел нити-
лиелиниң составында бодунуң
тургустунган үезиниң талазы-биле
эң-не анык болуп турар Нитилел-
дин Тыва область салбыры
ВКП(б)-ниң область комитетиниң
хүн-бүрү удуртулгазы-биле чорашап,
бодунуң ажал-чорудулгазыңа улуг
чедиишкиннерни чедип алган. 1949
чылда область салбырының үчүдү-
нү Нитилелдин 100 четпес кежи-
гүннери санатып турган болза,
1952 чылда 700 ажыг болуп турар.
Областың чамдык эртем болгаш
өөредилге база үлетпүр бүдүрүлге
челерин Нитилелдин коллективтиг
кежигүүнү болуп турар. Ылангыя
дыл литература болгаш төөгү эр-
тем-шинчилел институту, башкылар
билиг бедидер институту, башкы учи-
лишсең, база автотранспорт конто-
разы, тууду трестизи, областың от-
тулар чүүл эргелели болгаш өске
даа черлер. Нитилелдин область
салбыры интеллигентилериниң хөй-
нинти организаациясы болбушаан,
областың ажалчы чоннарының ор-
тузунда лекция пропагандазын кал-
бартырыңа боттарының киржилге-
син чыл санында-ла күштелдирип
турар. 1949 чылда Нитилелдин об-
ласть болгаш районнар салбырла-
рының путёвказын өзүгаар район
төптеринге болгаш колхозтарга 400
ажыг лекцияларны номчаан болза,
1951 чылда 2000 ажыг лекциялар-
ны, 1952 чылдың баштайгы чарты-
нында 1300 лекцияларны номчаан.

Нитилелдин область болгаш
район салбырлары сөөлү үеле лек-
цияларның идея-теориялыг болгаш
эртем талазы-биле шынар деңгелин
бедидеринче, ол лекцияларның об-
ластың ажал-агы, культура тургу-
зушкунуңун хөгжүдүдөөзиниң хүн-
бүрүде практиктиг сорулгалары-
биле холбаштырырыңча база лекция-
ларны хову, трактор бригадаларыңа
болгаш мал фермаларыңа калбаачы
биле номчуруун организаастарыңча
улуг кичээниң салып турар.

Нитилелдин районнар салбыры-
ның хөй нуруузуңун политик болгаш
эртем билиглерин чер-черге не-
тередириниң талазы-биле ажалды
боттуп удуртуп, көдээ интеллиген-
тилер-биле боттарының харылза-
зын улам быгылап, организаастап
туруп талазы-биле быжыканының
хараазы-биле боттарының ажал-
чорудулгазыңа элээн чедиишкин-
нерин чедип ап турарлар. Нити-
леддин Каа-Хем район салбыры
(даргазы эш Н. И. Чичинин) боду-
нү ажалын шы организаастап ту-
рар. Лекция пропагандазының
ажылын калбартып чорударыңа
Нитилелдин район салбырының
үчүдүндө туруп турар кежигүннер-
ниң бүрүн хаара тудуп турар бол-
гаш лекцияларның тематиказын
калбартып, оларның идея-политик-

тиг шынарың экижидеринче докта-
мал сагышты салып ажалдап ту-
рар. Нитилелдин район салбыры-
ның үчүдүндө кежигүннер 1951
чылда болгаш 1952 чылдың баш-
тайгы чартында районнуң ажалчы
чоннарыңа 500 ажыг лекцияларны
номчаан. Нитилелдин Улуг-Хем
район салбыры (даргазы эш Д. В.
Кулаков), Чөөн-Хемчик район сал-
быры (даргазы эш Н. М. Найдың)
боттарының ажалын база дыка эки
чорудуп турар. Нитилелдин ол рай-
он салбырларының ажалының че-
дидишкиннерлиг болуп турары
ВКП(б)-ниң Каа-Хем, Улуг-Хем,
Чөөн-Хемчик райкомнарының олар-
ның ажалыңа удуртулганы эки
боттандырып турары-биле тайыл-
бырлатынар.

Чедиишкинниң ажалдар-биле
чегелештир Нитилелдин область
болгаш районнар салбырларының
ажылында улуг четпестер туруп ту-
рар. Ол четпестерни оокта чаа бо-
луп эртен ВКП(б) обкомунуң IX
пленуму тодаргай айткан.

Область болгаш районнар салбы-
рының баштаар черлери лекциялар-
ның идея-политиктиг болгаш эртем
талазы-биле шынары дээш хүн-бү-
рүнүң контролун чорударың бот-
тандырбайн турар. Бижип тургузул
турар лекцияларның хөй кезин Нити-
лел кежигүннериниң хуралдарыңа
чугаалажырыңа кирбейн турар.
Область болгаш районнар салбыр-
лары боттарының ажалын чүгле
бүгү-делегей байдалының дугайында
лекциялар номчуруу-биле кызы-
гаарлап турарлар. ВКП(б) төөгү-
зүңү болгаш теориязының, маркс-
исчи-ленинчи философияның бол-
гаш политэкономияның база ол ыш-
каш бойдус чаартылгазының сталин
чы планының болгаш совет педаго-
гиканың, медицинаның, бойдус эр-
темниң дугайында база шажын
чүдүлгеге уаур лекциялар кончуп
эвээш номчутунуп турар.

Нитилелдин область болгаш
районнар салбырларының ажалы-
ның база бир кол четпези болза,
номчуп турар лекцияларны об-
ластың ажалчы чоннарының мурнунда
туруп турар ажал-агы, политиктиң
сорулгалары-биле холбаштырбайн
турары болур.

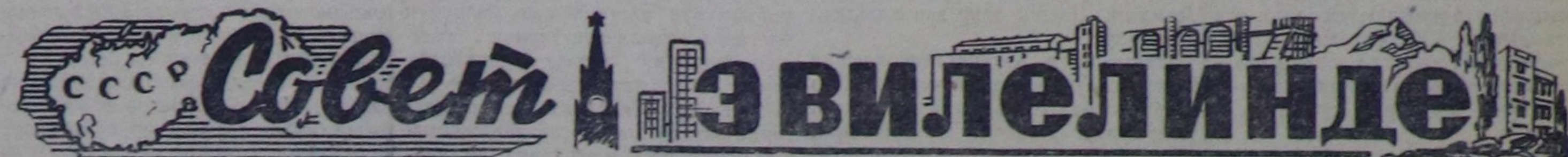
Нитилелдин область болгаш
район салбырларының ажалында
ВКП(б) Тес-Хем, Өвүр, Эрзин, Бай-Тайга, Барың-
Хемчик райкомнары багай удуртуп
турар. Ол райкомнарының бюролары
база секретарьлары Нитилелдин
район салбырлары ажалчы чонна-
рының ортузунга лекция пропаганда-
зын калбартып чорударыңча хүн-бү-
рү углап-башкарбайн, оларның ажы-
лыңа практиктиг дузаны көргүсөй-
пайн, ажалын контрольдавайн ту-
рар.

Ам сорулга болза, нитилелдин
область болгаш районнар салбырла-
рының ажалында четпестерни да-
рың унуткаш, нитилелдин ажалын
ажалчы чоннуң ортузунга янзы-бүрү
темаларга лекцияларны хөй-хөй-
биле номчурунче, чаа-чаа лекциялар-
ны бижиринче, ол лекцияларның
идея-политиктиг болгаш эртем тала-
зы-биле шынарың бедик дейнеге
көдүреринче, областың иштики амы-
дыралының фактылары-биле хол-
баштырырыңча угландырып чорут-
каш, бистиң областың ажал-агы,
культуразының социалистиг чаар-
тылгазыңа бараан болурунче углан-
дыр тургузары болур.

Түнел хурал болган

Бо чылдың июльдин 5-те, ВКП(б)
Кызыл хоорай комитетиниң партка-
бинетинде марксизм-ленинизмниң
кежээки университетиниң болгаш
партияның кежээки школазының
өөредилге чылының түнелин чуга-
лашкан.

Өөредилгениң түнелиниң дугайы-
нда илеткелди парткабинет эрге-
лекчизи эш Ломакин кылган.
Кежээки университеттиниң бирги
курунуң дыңнакчыларыңдан 81 ки-
жи экзаменерге киришкен. Бирги
курстун дыңнакчыларыңдан 13 кижи
шупту эртемнерге кончуп эки дем-
дектерлиг болган. Ийги курсту 38
кижи дооскан. Дыңнакчылар эштер
Шевченко, Рубов, Подгорбунский,
Квитный олар университетти чүгле
кончуп эки демдектер-биле дооскан.
Партияның кежээки школазының
бирги курсунуң 60 дыңнакчылары
экзаменер дужааган, Бирги курстун
дыңнакчыларыңдан 6 кижи шупту
эртемнерге кончуп эки демдектерлиг
болган. Ийги курсту 37 кижи доос-
кан. Дыңнакчылардан эштер Ва-
силева, Кононова, Пундузова, Ло-
мосова, Степанова, Щегелоз олар
кончуп эки демдектерлиг болган.

Колхозтарга машиналар

СЛАВГОРОД. (Днепропетровск
область). Июль 2-де «Прогресс» деп
машина тудуушкунуңуң заводунуң
коллективни Запорожье, Львов, Чер-
новиц, Измаиль областарының кол-
хозтарыңча дээрбеге, мал ажалының
фермаларыңа хереглээр чээрби беш
агт күштүг нефть хөдөлдиркичлери-
ниң чаа продукциязын чүдүрүп чо-
рудупкан. Боду чоруур комбайнна-
рының, жаткаларың болгаш өске-даа
ажаап алышкыңа кирер машина-
ларының артык кезектерин хуусаа бе-
тинде белеткеп үндүргөн.

Баштайгы чартык чылдың дургу-
зунда Славгородтун машина туду-
жылары социалистиг чер ажалының
ажал-ишчилеринге хөй-хөй улуг
күштүг хөдөлдиркичлери болгаш
ажаап алышкын машиналарының
артык кезектерин хуусаа бетинде бе-
леткеп берген.

(СЭТА)

Азербайджан ССР. Мингечаур
ГЭС-тин туудужулары тууду-
монтаж ажалының дөрт айлар-
нын дургузунда кылар ажалын
хуусаа бетинде доозупкан. ССРЭ-
нин Министрлер Чөвүл-
елиниң болгаш ВЦСПС-тин ши-
лчир Кызыл тугун коллектив
тууп турар.

Чурукта: кылаштап чоруур
экскаватор чер плотинаны тургу-
зарыңа кирер довурак касты-
рар черде ажалдап турар.

Чуруу Ф. Шевцовтуу.
СЭТА-ның прессклишези.

Сиген кезилдези

Өвүр районнуң Дус-Даг сумузуң-
да «Торгалыг» көдээ ажал-агы ар-
телиниң силос белеткелинде 14 кол-
хозчу херээженер ажалдап турар.

Силос белеткээриниң ийи бөлүү
боттарының аразында социалистиг
чарышты салып алган ажалдап ту-
рарлар.

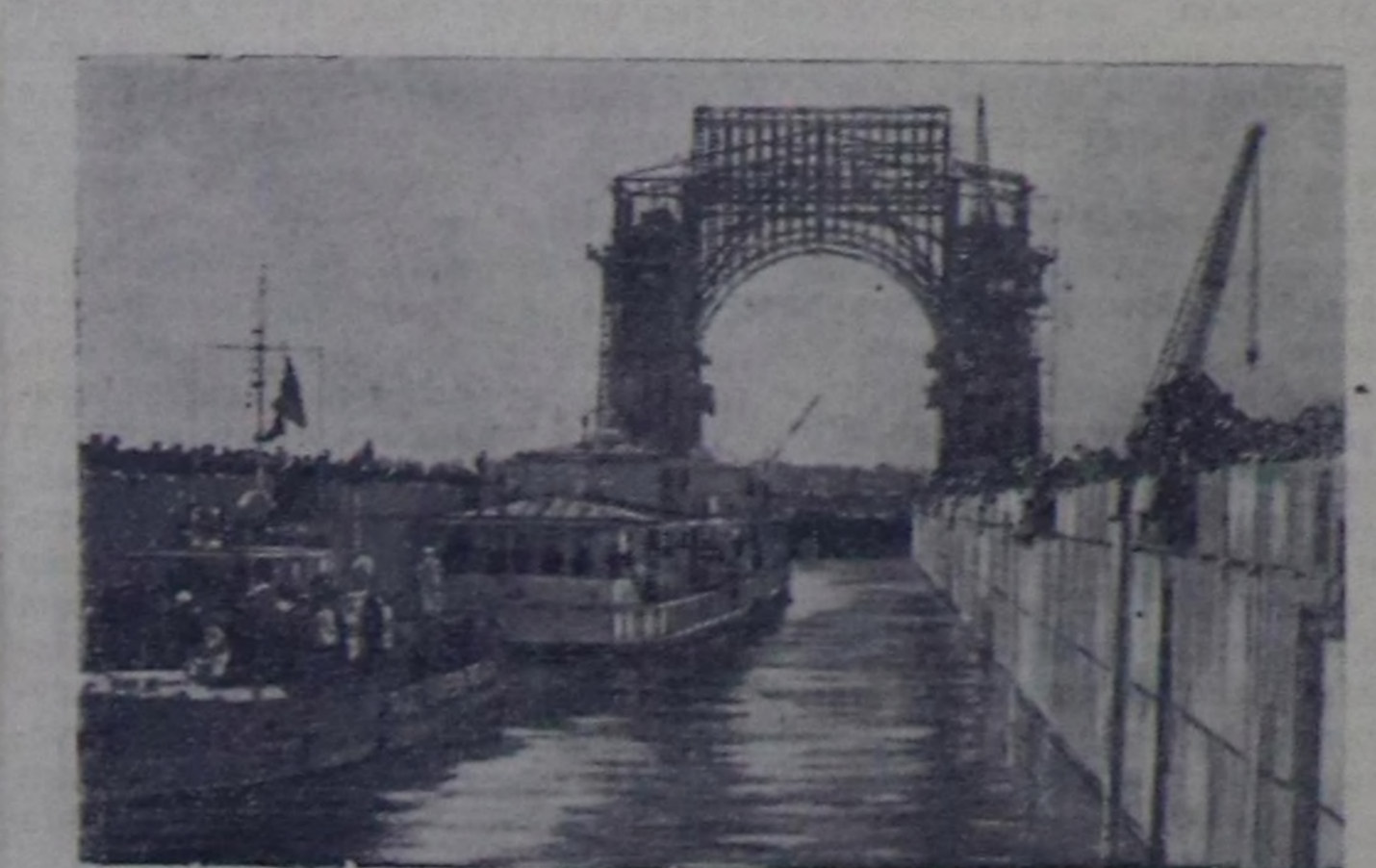
Нитиниң малыңа ооң чеминиң
быжыг суурун белеткээр дугайында
улуг башкы Сталинга чоруткан ча-
гаада алган социалистиг хүлээлгезин
Чөөн-Хемчик районнуң Чыргакыда
«Коммунизмче орук» көдээ ажал-
агы артелиниң колхозчулары ал-
дарлыы-биле күссөдип турар.

Колхоз сиген кезилдезинче июнь
27-ден эгелеп, баштай хол каддыры-
биле кезип кирген болгаш июнь 29-
та сиген кезер үш машиналар
кезип эгелээн. Мал чеминиң белетке-
линде 126 кижи ажалдап турар,
оларның машина болгаш өске-даа
чепсек херекселдери четчир саныг
бар.

Колхозчулар баштайгы каш хонук
дургузунда хол-биле 30 га черин,

Планың 150 хуу күссөткен

Улуг-Хем районнуң Хайраканда
Мичурин аттыг көдээ ажал-агы ар-
тели бо чылын күрүнеге дүк дужаа-
рының планың 150 хуу күссөткен.
Колхоз бо чылын ортумаа-биле
бир хойдан-на 800 грамм дүктү, чам-
дык хойлардан килограмм ажыг дүк

Волга-Доннуң судалар чоруур
каналы. Баштайгы судаларының
шлюз таварты эрттип турары.
Чуруу С. Кроповицкийниң.

СЭТА-ның прессклишези.

Аныяк башкылар

Педагогика болгаш башкы институттарында доозуп
үнериниң экзаменери доозулан

Хоорайларың болгаш суурларың
школаларыңа ажалдаар муң-муң
чаа башкыларың чурт алган.
Закарпатьяда башкы институтуңа
бир дугааргы доозуп үнүшкүң бол-
ган. 150 чыгы оолдар болгаш урул-
дар филология, математика, физика
талазы-биле тускай эртемни чедип
алганнар. Олар ышчыларың бол-
гаш аг суурларыңда колхозчулар-
ның өг-бүлөзүндө үнгөн.

Ортумак школаларга математика,
литература болгаш орус дыл, физи-
ка башкылар 130 башкыларың бе-
леткеп үндүргөн. Калининградтын
педагогика институтуңа болган
доозуп үнериниң баштайгы күрүне
экзамени чедиишкинниг доозулган.

Калуганың педагогика институтун

183 кижи дооскан. Институттуң ча-
нында бот-өөредилге салбырын тур-
гускан, ында 300 кижини хүлээп ал-
ган.

Мурнуу-Сахалинниң башкы инсти-
туту 100 чыгы аныяк тускай эртем-
ниглерни белеткеп үндүргөн. Олар-
ны хоорай болгаш суурлар школ-
аларыңа ажалдаары-биле чорудуп
турар.

Мордовтун А. И. Полежаев аттыг
педагогика институту, Новозыбков-
ский педагогика болгаш башкы ин-
ституттары, Брянский областа Су-
нажтың башкы институту болгаш
чурттуң хөй-хөй дээди өөредилге
челерин хоорай болгаш суурлар
школаларының башкылар кадрла-
рын неместир белеткеп үндүргөн.
(СЭТА).

Тараа ажаап алышкынарны

Бир неделя ажыр сугтур чаыс ча-
гының соонда Молдавияда чыгыс
каан хүннер туруп турар. Колхоз хо-
вуларыңча комбайннар үшүккен. Ка-
гульск, Чадыр-Лунгск, Вулканештск
болгаш Тараклийск районнарың кө-
дээ ажал-агы артелидери күзүн ча-
жы тараан көктарааларың кезерин-
че эгелеп кирипкен. Комбайн-биле
кестирер тарааның хемчээли бо чы-
лын бодун чартык катап калбарган.
Молдавияның машина-трактор стан-
циялары чүс-чүс чаа камбайннары
болгаш молотилкалары алган.

Грозненск областың Междуреч-
енск, Каясуликск болгаш Кызылск
районнарың чамдык колхозтары

бир гектар черден-не 160 пуд арбай-
ны бастырып ап турар. Күрүнеңиң
тараа дужаар черлеринде чаа дү-
жүттүн баштайгы муң-муң пуд та-
раалары дужаатынган.

Закарпатьяның колхозтары бода
тараа культураларың ажаап алы-
рыңча эгелеп кирипкен. Севлюск,
Береговск болгаш Ужгород округта-
рында комайнерлар бир гектар
черден-не 20 центнер ажыр арбайны
бастырып ап турар.

Ужгород болгаш Хустск округтар-
ның колхозтары күрүнеңиң мурнуңа
бодунуң хүлээлгезин күссөдиринче
эгелеп кире берген.
(СЭТА).

Чер башкарылгазы

БАКУ. Азербайджанның улгатыр
катыштырган колхозтарында ишти-
ки ажал-агының чер башкарылгазы
чорудуп турар. Хөвөң тарыыр
талазы-биле районнуң бүгү колхоз-
тарында тарылга ээлчештирилгези-
ниң төлөвилелиниң чогаадып кылы-
ры доозулган. Суггарылганың чаа
системазынче шилчип кирген чорук
тарыга ээлчештирилгезин шыс чо-
рударың чигенди турар болгаш
экижидип турар.

Али Байрамов аттыг колхозтуң хо-
вузун бичини-бичини суггарылга уча-
стоттары кылдыр кылган чоруу та-
рыга ээлчештирилгезин ам 23 улуг
девиксээрлиг кылдыр чарган. Док-
таамал суггарылгаларың дескылээ-
ниң түнелинде колхоз дүжүттүг
черин хөй шөлүң алган.

Баштайгы чартык чылдың төңчү-
зүңге чедир республиканың колхоз-
тары 160 муң гектар тарылга шөлүң-
де тарылга ээлчештирилгезин шиң-
гээткен.
(СЭТА).

Ставрополь край. Машина-
трактор мастерскаязының эрге-
лекчизи Г. И. Барыльниң болгаш
И. В. Вишневецкийниң доктары Петров-
ский МТС-тин механизаторлары
савац сарааттаар шимчеп чо-
руур телликаны чогаадып кыл-
ган.

Чурукта: Г. И. Барыльниң (со-
лагай талазында) болгаш
И. В. Вишневецкийниң чогаадып
кылган техниканың чанында ту-
рары.

Чуруу Е. Каменскийниң.
СЭТА-ның прессклишези

Нолхозчу малчыннарда

Өвүр районунда «Торгалыг» көдээ
ажал-агы артели 1952 чылда нити-
ниниң мал ажалын хөгжүдөр тала-
зы-биле эвээш эвес хемчелерин чо-
рудуп турар. Ылангыя малды чайын
одраладып семиртир ажалды эки
организаастап, 22 кезек черге 8700
баш малды одарладып үндүргөн. Ол
малдарың колхозтуң эң ки малчы-
нарыңа кадаркан. Ветеринар тала-
зы-биле шинчилдери чоруткан. 700
ажыг шээр малды чуулдазын 2 ка-
тап чоруткан.

Нитиниң малының баш санын
өстүрер, ооң продуктулуун бедидер
дугайында улустарың улуг баш-
тыкчызы эш Сталинга чоруткан ча-
гаада алган социалистиг хүлээлгезин
Барың-Хемчик районнуң Аскы-
Барлыкта «Ленин оруу» колхозтуң
чылы мал фермазы (эргелекчизи
эш С. Бора) алдарлыг күссөдип турар.

Нитиниң малының баш санын
өстүрер, ооң продуктулуун бедидер
дугайында улустарың улуг баш-
тыкчызы эш Сталинга чоруткан ча-
гаада алган социалистиг хүлээлгезин
Барың-Хемчик районнуң Аскы-
Барлыкта «Ленин оруу» колхозтуң
чылы мал фермазы (эргелекчизи
эш С. Бора) алдарлыг күссөдип турар.

Мал чемин белеткеп турар колхоз-
чуларың ортузунга агитасмассалы-
чы ажалдарың эки тургускан, Ы-тын
элээн хөй агитаторлар солун номиниң
газын, беседаны чорудуп турар.

Эрткен 1951 чылда малды чайгы
одарлаашкынында тургулаан четпес-
терниң болгаш моон сонгаар сорул-
галар дугайында илеткелди колхоз
даргазы эш Доржукай колхозчу
малчыннарга кылган, мал ажалы-
ны бригадирлери эштер Чамзырай,
Бадыраа, Чаш-оол олар боттарының
аразында социалистиг чарышты са-
лып, алган хүлээлгелерин эрестиг
күссөдир дээш малчынарың ажалы-
н боттуу-биле удуртуп турар.

Ол ферма бо чылын төрөөн 45 бе-
лерниң оолдарың бүрүн доруктуруп
алган, ам төрүүр 5 белерниң кудун-
нарың база чидирп чок доруктуруп
алырын хүлээнип ап турарлар. Чы-
гычыларыңын чаргай Херел кы-
зымак корей болгаш кыдыларниң
ган шериглерин шуптузуң
чандырып шыдавас, чүге дээрге оо-
луустар аразының эргезиниң чүс-
чүс чылдар болуп келген чаңчыл-
дары болгаш чүүлүг деп көргөн
чурум-хемчээлдери ону негеп турар
дээрзин бадыткап турарлар. Лайы-
рының шак бо чиктиг тургузулга-
зы болза, туттурган шериглери төр-
ээн чурттуңга эеп чанып келирге
кандыг бир «аймык» кыжаны бээр
дээр чылдак-биле болу берген. Аме-
рик төлөөлекчилер оон туржук ту-
турган шериглер боттарының аал-
ораннарыңча чанар хөңү чок тур-
деп бадыткап турганнар.
(Уланчызы 4-ху арымды).

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ

Өвүр районда партийжи-политиктиг ажылдар

Өвүр районунун партия организациалары районун V партия конференциянын доктаалын болгаш...

Большевик партиянын болгаш Совет чактык доктаал шитпирлерин, марксизм-ленинизмдин теориянын ажылчы чонор ортузунга...

ВКП(б) райкомунун илеткелчилер бөлүүнүн база политик болгаш эртем билгилерин...

Районга партиянын-политиктиг агитация ажылдарын күштелдирип чорутканын түнелинде район ажил-агый, культура тургузушкунунуң талазы-биле элээн чедишкнириниң чедиң алган.

Районунун хуу ажил-агыйлыг ажилчы араттарынын 75 хуузу колхозка кирген, 1952 чылдын чакы тарылга планын колхозтар 200 хуу, район ниитизи-биле 138 хуу күсеткен.

Тарылга шөлү эртен чыга удур бир катап өскөн. Колхозтар бо чалдын тудуг материалы кезип белеткээринин планын 100,7 хуу күсеткен болгаш чуртталганын 60 бажынарнын тудар тургаш 60 бажынарнын ханаларын салгылап, оң иштинде 20 бажынарнын ажылдалга кириген.

Мал кажааларынын, бүдүрүлгенин, культураның тудуглары база план өзүгаар кылдынып турар. ССРЭ-ниң улус ажил-агыйын сайырадырынын күрүне чээшкенинин (1952 чылда үндүргени) таралдыгын организастыг чоруткан.

Районда партиянын агитация массалыг ажылдарын организастаа-

Районда чамдык чедишкнир-биле чергелештир четпестер база хөй. Чүл дээрге ВКП(б) райкому, оң пропаганда болгаш агитация килдизи (эргелекчизи эш Достай) ВКП(б) райкомунун илеткелчилер бөлүүнүн болгаш агитколлективтериниң ажилын хун-бүрү боттук удуртпайн турар.

Оң хараазы-биле «Коммунизмче орук», «Кызыл тук» колхозтарда партия эге организациаларынын агитаторлары агитация ажылдарын үргүлчү эвес, чүгле кампания ажылдар үзүнде чорудар чорукка таваржып турар. Оң колхозтарда партия эге организациаларынын секретарьлары эштер Дамдын, Бузур-оол олар агитаторлар-биле доктаамал ажилдавын турарлар.

ВКП(б) райкомунун илеткелчилер бөлүү-биле болгаш политик болгаш эртем билгилерин непередириниң Бүгү-эвилел ниитилелинин район салбырынын ажилы ВКП(б) райкомунун бюрозун кошкак удуртуп турар. Ынчангаш чамдык кижилер бөлүүнүн хүлээлгезин багай күсүдип турар. Ылангыя районда эш Папий-оол, райподо эш Базаян, прокурор черинде эш Кара-оол, райкүүс-комда эш Байыр-оол олар чүл эгезинден бээр ажилчы чоннарга чыгыс-даа лекция номчувааннар.

Районунун культура-чырыдышкын килдизи (эргелекчизи эш Чамзыр) бөлүүнүн аппарадын багай удуртуп турар. Саглы, Солчур сумуларда көжер кино, кызыл өг ажалатынмай кийир турар. Культура-чырыдышкын килдизинде 10 ажыг лекторлардан өзүгаар доктаамал ажилдавын турар.

ВКП(б) райкому интеллигенциялар-биле ажилды кошкак тургускан. Оң учурундан башкылар Толуй-оол, Чозар, агроном Соном, мал эмчизинин фельдшери Очур-оол ажил кылган ажилына ээ-хараы-саалга чок, политиктиг билинин бедитпес чоруктарга таваржып турарлар.

Мынчангаш үстүнде четпестерни чайладыр сорулга-биле ВКП(б) райкомундан, партия эге организациаларындан ажил-херек кырынга организастыг хемчеглерин күштелдирери чугула.

ВКП(б) райкомунун илеткелчилер бөлүү-биле болгаш политик болгаш эртем билгилерин непередириниң Бүгү-эвилел ниитилелинин район салбырынын ажилы ВКП(б) райкомунун бюрозун кошкак удуртуп турар. Ынчангаш чамдык кижилер бөлүүнүн хүлээлгезин багай күсүдип турар. Ылангыя районда эш Папий-оол, райподо эш Базаян, прокурор черинде эш Кара-оол, райкүүс-комда эш Байыр-оол олар чүл эгезинден бээр ажилчы чоннарга чыгыс-даа лекция номчувааннар.

Районунун культура-чырыдышкын килдизи (эргелекчизи эш Чамзыр) бөлүүнүн аппарадын багай удуртуп турар. Саглы, Солчур сумуларда көжер кино, кызыл өг ажалатынмай кийир турар. Культура-чырыдышкын килдизинде 10 ажыг лекторлардан өзүгаар доктаамал ажилдавын турар.

ВКП(б) райкому интеллигенциялар-биле ажилды кошкак тургускан. Оң учурундан башкылар Толуй-оол, Чозар, агроном Соном, мал эмчизинин фельдшери Очур-оол ажил кылган ажилына ээ-хараы-саалга чок, политиктиг билинин бедитпес чоруктарга таваржып турарлар.

Мынчангаш үстүнде четпестерни чайладыр сорулга-биле ВКП(б) райкомундан, партия эге организациаларындан ажил-херек кырынга организастыг хемчеглерин күштелдирери чугула.

А. АРЖАЛАЙ, ВКП(б) Өвүр райкомунун секретари.

Чоннуң кадыкшылы болгаш культуразы дээш

Кызылдың фельдшер-акушер школынын дооскан аныяк кыс Сималёва Улуг-Хем районунун Ийи-Тал сумузуун Жданов аттыг колхозка ажилдаары-биле чоруткан. Эш Сималёва ам ол колхозта 3 чыл ажилдап турар. Чоннуң кадыкшылы болгаш культуразы дээш ол аныяк эмчи хөй яны беседаларын, илеткелдерин кылып, колхозчуларның өг-өргелеринге барып, арый-шевер, культурулду чурттаганын сүмелеп турар. Эш Сималёва аарыг кижилерге ээлдек, эмнээри база эки. Эмнелеге кээп шыдавас улуг аарыг кижилерге ук аныяк фельдшер боду үргүлчү барып, чалаашкына дун-даа, хун-даа чок чоруп турар. Оң аптеказында эргежок чугула эм аймаа кажан-даа үзүлбес.

В. ПЕТРОВ.

Эки ажилдыг эмчи

Эмчи Давит Наумович Эйденев 1950 чылдан эгелеш, Тес-Хем районунун кадык камгалал килдизинин эргелекчизинге, Самагалдайның улуг эмчизинге ажилдап келген. Давит Наумович аныяк эмчи, ол институтту дооскан дораян-на Самагалдайга ажилдап эгелеш. Чурттакчы чоннуң кадык камгалалы дээш ол тергини сонугардагы ажилдап, ак-сеткилдин-биле бараан болуп турар. Бо черинде чонун-биле ол ам чок таныш апарган. Эмнелээг эмчидир дээш келген кижилерин эш Эйденев ээлдээ-биле хүлээп ап, сагыш-човангыры-биле эмнээр кижин.

Давит Наумович кижилер араан деп дынаан-на болза, ырак, чок, дүне-хүндүс-даа дивес, могаг-шылаг чокка чоруп каар. Кандыг-даа аарыгдан улугу-биле араан кижилерни баш удур билип-ле алза, ол ону экирти эмнээр дээш кайгамчык кызар, экиртип-даа турар. Шингээткен теориялыг билин практиктиг ажилга билиндин-биле ажилдап шыдаарын ол кандыг-даа берге аарыгын талазы-биле бадыткадып көргүскөн.

Оң-биле кады хөй-ниитинин ажилына база кончуг идеякелгил. Кандыг-даа шеф ажилдары болурга, район эмнелгезинин ажилдакчылары эвилдөөг эккелгеш, ажилче боду-биле башташ кириштер. Келээ черлерде эмнелге салбырларынын ажилына ол база эки дузалажып турар. Чижээ, Берт-Дагнын Ленин аттыг колхозта база Калинин аттыг колхозта эмнелге салбырларына эркен ий чылдын дургузунда хөй удаа барып, оларның ажилдакчыларына чогуур дузаламчыларын доктаамал көргүзүп келген.

Эш Эйденев чүгле бо чазын безин медицина айтырылгарына хамаарышкан дыка хөй лекцияларын Самагалдай суурга болгаш көдээ черлерге кылгылаан.

А. МӨНГЕ.

ПЛАНДАН ДАШКААР КИРЕ ЧЫЫЛДАЛАРЫНЫҢ ҮНДЕЗИН СУУРУ

Совет кижилериниң бедик патриот көдүрүлүшкүнү оларын күрүне планинын хуусаа бетиле долдур болгаш ажыр күүседир дээш чорудуп турары бугу улустун социалисттик чарыжынын калбарышкыны-биле илергейлетинип турар. Социалисттик чарыш чоруп турда, күш-ажылдын бүдүрүчүлүүн бедидер дээш, продукцияларын хөйүнү болгаш эки шынарлыг бүдүрер дээш, оларның бот-өртээн чиг-едип, материалдарын болгаш чиг-этти база электри энергиязын болгаш бүдүрүлгелде бар чепсек-херекселдерин күжүн четче ажиллаар дээш демисел калбарар болгаш стахановчуларның одуруу улам-на өзөр. Ажылды кылып бүдүреринин үлүг-нормазын долдур болгаш ажыр күүседири дээш, чиг-этти болгаш материалдарын камнаары дээш база продукциянын бот-өртээн 10-15 хуу чингидир дээш демисежин турар стахановчулар область бүдүрүлгелеринден чүс-чүзү-биле өзүп үнүп турарлар.

Шак ындыг стахановчуларга Кызылдың сапог мастерскаяда эштер: Безнуров, Савин, Кукарин, Волченко олар; Сыстыг-Хемнинч ыяш улутпурунуң ажил-агый черинде ыяш белеткелчилери Машпак-оол, Юркова, Доржу олар болгаш Кызылдың ыяш заводунда улуг хирээлекчи эш Тамбил олар хамааржырлар. Кызылдың автотранспорт конторазынын стахановчу чүс мунчу чалаачылары эштер Панасюра, Лушчаев, Потылицын, Дресвяников болгаш Сеюковос олар боттарынын социалисттик хүлээлгелерин алдарлы-биле күүсеткенер, олар чүгле автомашиналарын септелгезинге камналганын кылганындан күрүнеге 77 муң рубльди бергенер.

Социалисттик бүдүрүлгелеринин чыылдаларынын кол үндезиниң болза, продукциянын бот-өртээн кудуладары, акша-хөргенин, чиг-этти болгаш материалдарын экономнуг болгаш камналгалыг ажилгаары болур. Бистин областын элээн хөй бүдүрүлгелери ол сорулганы боттаандырбышаан тургаш, продукциянын бот-өртээн кудулатканындан чыылдалары ап, социалисттик күрүнеиниң ниити чыылдаларына боттарынын үлүг-хуузуун киригенер.

Кызылдың сапог мастерскаязы (директору эш Маадыр-оол) 1951 ажил-агый чылында бүдүрүлгениң продукциязынга бот-өртэкти 19 хуу чингидирин чедиң ап, оң-биле күрүнеге пландан дашкаар 10 муң рубль чыылданы кириген. Ол мастерская бо чылдын баштайгы дэрт айларында база-ла чиг-эт болгаш материалдарын камналгалыг боттаандырганындан бот-өртэкти 11 хуу кудулаткан. Чыл эгезинден бээр ол мастерская чиг-эт болгаш дузалаар чыылдаларын, камналгаларын боттаандырып тургаш 35 муң рубльди камнап алган.

«Тыва тудуг» трестизи 1951 чылда пландан дашкаар 76 муң рубль чыылдаларын, камналгаларын бот-

тандырганы-биле кирип алган. «Тыва тудуг» трестизи бот-өртэкти чингелдизин улуг өртэктик материалдарын область киир сөөртүрүп соксаткан, оларны чурт иштинге кылдырган материалдар-биле солуп тургаш чедиң алган.

Ындыг турбуже, бистин чамдык бүдүрүлгелерининиң удуртукчуларга акша-хөргенин, чиг-этти болгаш материалдарын камналга чок чарыгдан, бүдүрүлгелер продукциянын бот-өртээнниң чингелдизин дээш кадыг-даа демисел чорутпайн турарлар.

Кызылдың туйбугу заводу (директору эш Миодерсон) 1951 чылда 192 муң рубль, а бо каражалыг болган. Ол ышкаш Кызылдың ыяш заводу (директору эш Литвиненко) бо чылдын бирги кварталда 24 муң рубльди көрдүнгенинде ажыр чарыгдан, ынчалза-даа, завод бүдүрүлгелер программаны күүсетпээн.

Кызылдың автотранспорт конторазы (начальниги эш Поляков) бо чылдын бирги кварталда автомашиналар-биле сөөртүлгелерин бүгү хевирлеринин талазы-биле бот-өртэкти кызырарынын улугу, харын улам улгатырган, оон ылай конгрэ чери администрация чарыгдаларын 35 муң рубльди ажыр чарыгдан.

Экономнуг камналганы боттаандырып продукциянын шынарын бедидери-биле харылзаалыг. Эки шынарлыг продукцияларын бүдүрээ дээш калбарып турар социалисттик чырыг экономнуг камналга талазы-биле дыка улуг ужуур-дузалыг. Ындыг болза-даа, чамдык бүдүрүлгелер ол сорулганы ыракта четпес күсүдип турар. Кызылдың ыяш заводу, И. Гаган-Арыгнын бүдүрүлгелер комбинаты продукцияларын шынарын бедидер ажилды ам-даа чорутпаан.

Экономнуг камналгаларын чедиң алырынын бир чугула чүзү болза, бүдүрүлгениң чепсек-херекселдерин, ышта бугу-ле бар күштерини четче ажилгаары болур. Ындыг турбуже, Кызылдың автотранспорт конторазы автомобиль паркынын чүгле 40 хуу-чун ажилдадып турары кичил-даа таарышпас. Бүдүрүлгениң чепсек-херекселдерин, күчү-шыдалдарын четче ажилдавас чоруктар Сарыг-Септин, Шагаан-Арыгнын үлетпур, комбинаттарында бар.

Ажил-агый организациаларынын улуттукчуларынын чугула сорулганы болза, бүдүрүлгелериниң ажилындагы материалдарын, чиг-эттин болгаш акша-хөргенин камналгалыг тургузары, ол камналгалар-биле улус ажил-агыйынын чечекте-лишкенинге угланган пландан дашкаар немелде чыылдаларын кирири дээш ажилды организастаары ботур.

П. КИРДЕЕВ.

Политик болгаш эртем билгилерин непередириниң Бүгү-эвилел ниитилелиниң беш чыл болганы

1947 чылдын май 1-де бистин чуртувустун эртемденеринин болгаш хөй-ниитичи политиктиг ажилдакчыларынын ниитиачы бөдүү политиктиг болгаш эртем билгилерин непередириниң Ниитилелин тургузар дугайында совет интеллигенцияны кыйгырган.

Ол кыйгырыгда чугаалап турары болза: «Ажилчы чоннуң культуразын бедидерин, совет улустун коммунисттик кижизидилгезинин талазы-биле ажилды күштелдирерин, кижилерин угаан-медерелинде капитализмниң артышкынын додузу-биле узуткаары дээш могаг-шылаг чок демиселди чорударын, коммунисттик ниитилелдин улуг сорулгаларын чедишкенин боттаандырынын негеп турар... Политиктиг болгаш эртем билгилерин непередиринин талазы-биле Бүгү-эвилел Ниитилелин тургузар деп сүмелеп тур бисе».

Оң союнда үр-даа болбаанда, 1947 чылдын июль 7-де ук Ниитилел тургустунган.

Улусту боттаандырып ишти-рарынын чедишкенин дыйнакчылар дынаан-ны тургузууда чоруткан.

Ниитилелин хоойлуларын эртем өзү-биле билип көөрүнү калбарып турар чоруунга үнедизилеш, кижилерин чорудуп турары медерелдиг ажил-чорудулгаларынын түнели болур. Эртем-коммунизм тургузукчуларынын холунда улуг күчүлүг чепсек болур.

Политиктиг болгаш эртем билгилерин непередириниң талазы-биле Ниитилел бодунуң туруп келген беш чылдарынын дургузунда чоннуң политиктиг кижизидилгезинге болгаш культурулду денелди бедидеринге, коммунизм тургузарына болгаш эш Сталинның: «Бистер бүгү ажилчынынын болгаш тараачынынын культурулду болгаш билгилг болдуларын күзеп турар бис, ынчангаш бистер ону чогуур өйүнде чедиң алыр-даа бис» деп салган сорулгаларын күсүдиринге дыка хөй ажилдары кылган.

Беш чылдарын дургузунда Ниитилелин организациаларынын кылган лекцияларынын ниити саны канчаар-даа аажок хөй-үш миллион чедиң турар. Ол лекцияларын дургузунда чоруткан. ССРЭ-ниң улустарынын өп-найыралчы кады ажилдакчынын, совет культураның идеологиянын буржуаз прадаан артык күштүүн көргү-үлгөш социализм чуртуунуң ниити болгаш техниказынын кижилерин пропагандалаары турар. Ынчангаш 300 муң хире лекция-төгү темаларына номчаан, оң большевик партиянын пропагандалаар чорук болгаш коммунизм-ленинизмдин теория-ажылчы чоннарны чепсет-

делегейде болуп турар чоруктарын дугайында беседаларын болгаш солун номчулгаларын дыйнакчыларын ортузунга үргүлчү чорудуп, политиктиг чырыдышкын ажилын чедишкенин боттаандырып турарлар. Колхозта бижик бөлүмнеринин ажилын суму совединиң даргазы Т. Очурнуң удуртуп турарын база-ла мактавас аргажок.

И. В. Сталинның «Марксизм болгаш дыл эртемнин айтырылгары» деп генийлиг ажилын 1950 чылда парлап үндүргени-биле холбаштыр лекция пропагандазы калбарган. Ол канчаар-даа аажок улуг болушкунга бараалгаткан лекциялар дыка хөй санныг албан, бүдүрүлгелер, өөредилге черлеринге, колхозтарга, совхозтарга болгаш МТС-терге номчутууган.

Билгилерин эң-не чүүл-бүрү адырларын хаара тудуп турар болгаш совет кижилериниң материалисттик мировоззрениеге кижизидип турар доктаамал, планын, үргүлчүлүг лекция пропагандазын чорударыне Ниитилел болза, улуг кичээнгенин салып турган. Чорутууп турар лекцияларын сорулга болза, совет патриотизмге кижизидери, совет тургузуунун артык күштүүн, бистин ажил-агыйжы болгаш культурулду тургузушкунуңарынын чедишкенин, ССРЭ-ниң улустарынын өп-найыралчы кады ажилдакчынын, совет культураның идеологиянын буржуаз прадаан артык күштүүн көргү-үлгөш социализм чуртуунуң ниити болгаш техниказынын кижилерин пропагандалаары турар. Ынчангаш 300 муң хире лекция-төгү темаларына номчаан, оң большевик партиянын пропагандалаар чорук болгаш коммунизм-ленинизмдин теория-ажылчы чоннарны чепсет-

дээр болгаш болушкунуңарын шын билдиринге, Төрзөн чуртунга ыяк, Ленин—Сталинның партиязынга бердинген кылдыр кижизидер.

Философтуг билгилерин пропагандаларынын үндезин болзз, «Диалектиктиг болгаш төөгү материализмин дугайында» эш Сталинның ажилы, Маркс, Энгельс, Ленин, Сталинның философчу чогааларын калбаа-биле непередирин ол болуп турар. Ниитилелин кижизидери беш чылдарын дургузунда философия темаларына 150 муң хире лекцияларын камнааннар.

Экономика билгилерин улам-на калбак кылдыр ханызы-биле пропагандаларын ССРЭ-нин улус ажил-агыйнын соксаал чок көдүрүлүшкүн чыл келген тудум-на негеп турган. Социалисттик системаның капиталисттик системадан артык күштүүн көргүзери, социализмден коммунизмче шилчип турарынын үзүнде совет экономиканын хөгжүлдүзүниң хоойлу өзүгаар болур чоруун көргүзери болгаш коммунизмдин улуг тудугларын болгаш оларнын канчаар-даа аажок улуг-улуг ажил-агыйжызын пропагандалаары болза, политиктиг экономиканың лекцияларынын эң чугула сорулгазы болуп турар. Экономика темаларына 150 муң ажыг лекциялар номчутууган.

Бойдус эртемнин болгаш эртем-техника темаларына чоругунган лекциялар (чартык миллион хире санын) ниитилелин ажилына улуг черин эжелеп турган. Бойдус эртемнин темаларына тургустунган лекциялар болза, совет эртемденер — Павловтун, Мичурининиң, Лысенконун, Вильямстын, Лепешинскаянын, Филатовтун болгаш өскелерин-даа чедиң алган улуг чедишкенин чырыдып турган. Бойдус эртемнин пропагандазынын кол-ла угланышкыны болза, бойдусчу чартырынын сталинчы планын, Павловчу физиологиянын, мичуринчы агробологиянын, совет бойдус эртемниң болгаш техниканын эң чаз чедишкенин, үлетпурнуң болгаш

көдээ ажил-агыйнын мурдакчыларынын дуржулгаларын, Сталинчы шанналдарынын лауреаттарының чедишкенин непередирин болуп турган.

ССРЭ-ниң даштыкы политиканын айтырылгары, бо үениң чүштар аразынын харылзааларынын зытыры болза, ниитилелин лекция пропаганда ажилынын хөй нуруу-зун эжелеп турар. Номчутунган лекцияларын үштүн бир кези азы 800 муң ажыг лекциялар Совет Эвилелинин тайбынга ынакшылдыг даштыкы политиканын тайылбырлаарына, дыйынның америк-англи кыпсыкчыларынын агрессич политиканын тайылбырлап илередиринге тураскаатынган.

Ниитилелин пропаганда ажилы бо бүгү-биле кызыгаарлатынмай турган. Беш чылдарын иштинде эки лекцияларын 2.800 хире номчугаштары парлап үндүргөн. Оларнын ниити тиражы болза, 119 миллион экземпляр болуп турар.

Сурагыл эртемденериниң ниитилелге кылган лекцияларын чүгле бистин чуртувуска хергелеп турар эвес, харын-даа оң девискээринин ыракта ындында база-ла хергелеп турар. Чогаатынган лекцияларын стенограммалары дыка хөй дыларда очудулурунган болгаш Европанын, Азиянын болгаш Американын он-он чурттарында парлап үндүрүп турар.

Көдөзүн интеллигенцияныга болгаш колхозчу активчилерге хергелээри-биле «Колхозчу серия» деп брошюраларын ниитилел 1949 чылдан эгелеп парлап эгелээ. Ол номчугаштарыны бижээни билдиргир, бедүүн болуп турар.

Бүгү-эвилел ниитилелиниң «Эртем болгаш амьдал» деп журналды, Москвада төп политехника библиотеканы, Ленинградта политехника музейи болгаш эртем-техника пропагандазынын Бажыны политик болгаш эртем билгилерин непередиринин талазы-биле улуг ажилдарын чорудуп турар.

Пропаганданын бедик шынары дээш демисел болза, төп сорулга болур, ынчангаш ону шитпирлээр дээш Ниитилелин бүгү организациалары могаг-шылаг чокка ажилдаар хүлээлгелиглер. Лектор кадрларын үргүлчү шилири болгаш хынаары, оларга семинарларын, консультацияларын, сүмелел илеткелдерин кылары, тускай эртемчилерин секцияларына чогаатынган лекцияларын бижимелин ыявалга кирири, эң чугула методикалыг болгаш көргүзүлгелер материалдары-биле лекторларын хандылары—ниитилелин пропаганда ажилынын шынарын болгаш идея-политиктиг утка-шынарын бедидеринин оруу ол болур.

Политиктиг болгаш эртем билгилерин непередириниң Бүгү-эвилел Ниитилелинде лекция пропагандазын эң калбак хемчээлдиг кылдыр, бедик денелге эрттирериниң бүгү аргалары бар. Ол бодунун хүрээленинде 300 муң ажыг кижини, азы совет интеллигенциянын хөй кезини катыштырып турар. Ниитилелин чингине кижигүнеринин составынын иштинде 800 хире академиктер болгаш ССРЭ-ниң эртемдер Академиязынын, эвилелдешкен республикаларын академияларынын, эртемнерин адырлар академияларынын корреспондент-кежигүнерин, 6 муң хире эртемдер докторлары болгаш профессорлар, эртемнерин, 20 муң хире кандидаттары билгилериниң бүгү адырларынын мурнундан кирип турар.

Ниитилел болза, бодунун ажил-чорудулгаларын чайгылыш чокка калбартышаан, улустун коммунисттик кижизидилгезиниң херээнге, бистин чуртувуска коммунизмдин тургузарынын херээнге салышкынын кылып турар.

Академик А. И. ОПАРИН,

Политиктиг болгаш эртем билгилерин непередириниң Бүгү-эвилел Ниитилелиниң баштаар чериниң даргазы.

Орус улустун дугайында шынчы тоожу

Степан Разиннин ады чоңуу ортузунда билдингир бооп илгерээ. Ол улустун ырыларына болгаш тоолдарына чурттап келген. Степан Разин болза, XVIII вектин сөөлү чартында тараачыларнын тура-халышкынын алдарыг баштачы чоранан.

Чогаалчы С. Злобин шак ол алдарлыг болушкунга тураскааткан «Степан Разин» деп романын бижээн, ол роман 1952 чылда тывыскан Сталинчы шагнаалды лауреаднын бирги черезинге чеккен. Ол номун эң үнелиг чүүдү болза, оң маадыры болуп турар орус улусту эки көргүскөн болур, ында улус чоңун дарлакчыларга удуур маадыры демиселин, хосталганын херээ дээш көдүрүп үнгөн улустарнын эп-сеткили катышкан акы-дуңмалышкы найыралынын дугайын чугаалап турар.

С. Злобин совет номчукчуларга билдингир чогаалчы, ол «Салават Юлаев», «Остров Буня» деп романынын автору, пролетарнын улуг чогаалчысы М. Горький С. Злобинин оң номнарын бедин-биле үнелээ. «Степан Разин» деп роман баштайгы номнардан ыракта ылгалдыг, автор ында бодунун чогаал талазы-биле мергежилни, чогаалыннын бедик идеялин, база төөгү талазы-биле урап-чечен шынчы романын тургусканы дык үнелиг.

Нома бижитинин болушкуннар болза, доң казактары запорож казактарынын польшанын шляхталарына удуур дең зөөс демиселингуе дуза көргүзүрүнчө көдүрүп үнгөн демиселинде эгелээ. Оортан эгелээш-ле, анык Степанга казак старшиналарга бүзүрөөс, украин кижилерге дузалаарына хөөн чок чамдык бай-шырак казактарга хөнү чокталыр үздө чоорту тыттып эгелээ.

Разин аныянда Соловкован бурганга тейлээр черинге удаа-дараа чедип турган, анаа чоруп тургаш орус тараачыларнын амьдыралы-биле таныжып эгелээ, оң ынай феодалдын чүгө ханаларын салып алган, а ынчаарга бүдүрүлгени болгаш мал кажааларынын тудугларынын талазы-биле кылган чүвө чок.

Моон алгаш көөрге районун колхозтарында тудуг ажылынын темпин кончуг оожум чоруп турар деп чүвө тодаргай. Бо чылдыг тудугларына херегээри-биле районун колхозтары 8 муң кубометр тудуг ыштары белеткеп алып планын

Степан Разин бодунун дайныч канналгазын польша шляхталар-биле демислеге алган, сөөлүндө ол яды казактарнын атаманы (баштакчызы) болу берген. Степан Разин бодунун баштайгы бажынарнын эгелээш-ле улус чоңун хосталга дээш демиселин баштакчызы кылдыр көргүстүгөн, ол Астрахан болгаш Яик хоорайларны хостаар дээш чоруптар.

Разинин амыдыралына бир чугула болушкун болза, оң тараачыларнын баштакчызы Висили Ус-биле ужуражылгазы болур, ол мынчап кыйгырып турар: «...Боярларны согунар-ла, Русь чуртту тараачыларга чаалап берээл. А ол үедө феодалдыг Русь чуртунун олбо бодунарына тараачыларнын тура-халышкыны хайныгып үнүгүп тургулаан.

Боярларнын аар-берге дарлаалына чыккаш калдыр-даа организаас чокка тыттып үнүгүдөн тараачыларнын демисели «Хлеб болгаш хостуг сеткил» деп эгеде онза эки көргүстүгөн.

Ол эгеде Нижегородский анык князь Одаевскийн тараачыларнын черин өй-шаанда ажылдап кылбаан дээш ужур-дуржок дошкун байдал-биле ажылап турарын бижээн. Хоралда киленишкени кызыгаларын ашкан тараачылар боярларнын турлаан өртедикке, князь кижини бодун өлүргөш, ол демиселингуе дузалаар кижини дилеп чоруп каарлар. Ынчангаш ол улус чоңун адазы бүгү орус улуска алдаржып дыйналган Степан Разинге ап чедерлер.

Бүгү Русь чуртту кайы-даа чүктеринден дуза дилеп, оларны хүлээп алырын дилээ үймезн отрядтары баштакчылары көз-ле турганнар. Степан Разинин Астраханьдан Согу-чүкчө, Русь чуртту ханынычө чорупкан оруун дургаар тура-халышкынын чаа-чаа одагалары мей ажитынып үнүп-ле турган. Ол тура-халышкынар чүгө Волга

болгаш Донну шыва алган зөөс, Волганың үстүкү районнарына, чамдык украин суурларга болгаш Москва чоогунга чедир калбара берген.

Чогаалчы С. Злобин бодунун номунга улустарнын акы-дуңмалышкы эп-найыралын база эки көргүскөн. Разинин шеринге орустар-биле кады украиннар, татарлар, чуваштар, мордовтар башкирлер болгаш өске-даа улустар хаанын шеринге удуур тангыс эп-сеткил-биле тулчуп чоруп турганын кончуг эки көргүскөн.

Разинин аштырганың болгаш өлүргөшүнүн сөөлүндө тура-халышкынар оожумнаваан, харын улам күштөгөн. Поволжье татарлар димитрий хөдөйл, төг губернияларга Аленин отряды демисежип, Астраханга Федор Шелудяк база хөдөйл, бодунун баштакчызын өлүргөннерден өжзөн негеп алыр дээш чоң эң сөөлү аргалары төгүчө демисежип турган. Ол дугайын автор мынчаар бижип турар: «...Кажан олк-чөмзөө көгүс төчүп калырга, тура-халышкынар боттарынын суурларынче чыныкканнар, анаа баргаш огородтарга, шаңдарга болгаш бажынарга демисежип сепиржин ал-бышкаан турганнар, олар айырлар, баддылар-биле сөөлү тыныжыга чедир тулчуп, оларга кым-даа өршээл көргөлдү кылырына бүзүрөөн, чүгө боттарынын демиселингуе ынанып турганнар».

Хааның шериглери болгаш боярлар тура-халышкыны кыдырдошкуну-биле ажылап тургаш баскан. Ынчалзажок чок чоң хосталганың шагы чедип келиринге бүзүрөп турган. Ол дугайын Алена ону шаажылап турда чугаалаан: «эртте-даа, орай-даа болза, чоң шыны тывар, бужартаан өжзенин дайызынар кырып кааптар».

Ол бөдүүн херээжен кижиниң күзөл-соруу боттанган. Бистин чурттуң улус чоңу хосталганын шыныг ооруун тыпкан болгаш коммунистни инитиледи тургузуп турар.

И. БУРНАКОВ.

Тудуг ажылдарынын темпизин дүргөдир

ЧАА-ХӨЛ (Телефон-биле). Чаа-Хөл районун колхозтары бо чылын инитизи-биле 75 чуртталга бажынарны, бүдүрүлгени 9 болгаш малдын 13 кажааларын тудар планын. Оон иштинден бо хүнирге чедир чүгө 4 чуртталга бажынарнын тудуп дооскан болгаш 34 бажынарнын чүгө ханаларын салып алган, а ынчаарга бүдүрүлгени болгаш мал кажааларынын тудугларынын талазы-биле кылган чүвө чок.

болза, тайгаларда кезип белеткеп алганы 8360 кубометр. Ындыг болза-даа, оон иштинден сөөртүп алганы чүгө 2300 кубометр болуп турар.

Тудуг ажылдары Шверник аттыг (даргазы Калбак, партия эге организациязынын секретари Маадыр-сол), «Бай-Будук» (даргазы Комбу, партия эге организациязынын секретари Хайдып) болгаш Молотов аттыг (даргазы Берзи, партия эге организациязынын секретари Комбу) колхозтарда эң багай чоруп турар.

Ак-Туруг суму Совединиң даргазы Даваа колхозтарнын тудуг ажылын удурутуп, колхозчуларны кидис өгдөрдөн культурулг бажынарже дүргөн көжүрүп кириер, колхозчу-

ларны сууржударынын херээнге боттуп дузалаачы көргүзүрүнчү улуу, харын 20 ажыг колхозчу өрегелерин чурттап олурган бажынарнын өске бүдүрүлгө черлерине садар дугайында чөпшээрел бергенин хараазы-биле ол колхозчу өрегелер боттарынын бажынарнын саткылапкаш дедир кидис өгдөргө көжүп киргилээ чүл бол.

Районун көдээ ажыл-агый килдизи база көдээ болгаш колхозтар тудуунун килдизи ол фактыларын көрүп тура-ла оон-биле эптежил турар болгаш черле колхозтарнын тудуг ажылын кончуг багай улуртуп турар.

Б. МАКСИМОВ.

Чаа өөредилге чылының белеткелине үргүлчүңүд кичөөнгейин салыр

Чаа-Хөл районун Ак-Туруг көдээ Совединде эге школаның чайгы септелгезин болгаш 1952-53 өөредилге чылында хереглээр одаар ыжын белеткеп кылыры-биле Ленин аттыг колхоз керээ чарган. Ук керээ 3-дүгүрү колхоз 800 кубометр одаар ыяшты школага апрель 1-ге чедир бүрүн белеткеп бээр ужурулг турган. Ынчалза-даа, ам школа чанында чүгө 12 кубометр ыяш дүжүртүнгөн, а оон ынай черле белеткээ ыяш чок. Колхоз баштаар чери ыяш белеткелине үргүлчү ажылдары-биле 10 кижини үзүп берген. Ынчалзажок оларнын хөй кезин мынчага чедир ажылдабайн турар.

Школаның болгаш интернаттын ак, кара шалаларын чаартып кылдыр, 7 эжики септээр, столоваяны болгаш башкылар чурттаар бажынын кырышалаар,ногаа ажаар подвалды казып тудар дээн хүлээлгенин колхоз база-ла күстөтпейн турар. Ол чүдүлдөр ыяш материалдарын чөгү-биле амга чедир кылдынмаан.

Ынчаарга ук колхоз үстүдө чүдүлдери кылдып күсөдери-биле авансага 12.000 рубльди алган хирезинде-ле, чарган керээлерин боттардырарынче мырынай сагыш салбайн турар ийке азы шуут эрегилейн турар. Чижээ, школа септел-

гезин июнь 10-дан эгелеп кылыры-биле колхоз баштаар чери школага 4 бажынын берген. Ол кижилер бажынап, чазанып мырынай билбес, ажылга мергеживээ, сонуургал чок, эң-не чалгаа кижилер болган. Школлага берген 4 бажыныларын болгаш одаар ыяш белеткелинде турар кижилерин колхоз баштаар чери аш-чем-биле хандырбайн турарынче ужурунда, олар анаа сылдап алгаш ажылын шуут каап, өгдөрине анаа-ла олуруп туруп бергенин.

1952—1953 өөредилге чылынын белеткели шак ындыг байдалга турар болза, школаның септелгезин шуут хожудаар ужурга таваржыр-ла болгай.

Ынчангаш, чоокку үенин иштинде суму Соведи болгаш колхоз баштаар чери бо талазы-биле шиптирилг хөмчөгөнд алгаш, школа септелгезинге хереглетинер ыяш материалдарын болгаш аңаа ажылдар шыраак дуржулгалыг бажыныларын тургузуп, одаар ыяш белеткелинче улуг күштү организаастап, школаның септелгезин кыска хуусаада доозар дээш демисежир херек.

Х. КУНГАА.

Культура-чырыдышкың черлеринин ажылын сегидер

Барың-Хемчик чурт девискээр-даа, чурттагы чоң-даа талазы-биле областа улуг районнарын бирээш. Районда анык колхозтар хөй болгаш куруненин чүгөла ажыл-агый черлери-даа бар. Анык колхозтарнын социалист шөлдөрине, мал ажылында ажал-ишчилерин, бүдүрүлгелерде ажылы чоңун материалдыг денелди соксаал чок өзүп, культурулг негелдиз улам улгадыт турар. Олар культураның бүгү-ле байлактыг эртинезин боттарына шигээриин улуу-биле күзеп, культура фронтунуну ажылдакчыларына шыныгы негелдени тургузуп турарлар.

Ынчаарга районуну культура-чырыдышкын килдизи, оон көдээ черлерде ажылдакчылары масса чоңун ол чүгөла негелдизин ыракта ла четпес хандырып келген. Районуну культура-чырыдышкын албан черлеринин ажылында улуг-улуг чепестерин дугайы моон мурунда област солуннарынын арынарныга хөйү-биле демделетинип, килдиз инспекторунуң илеткенин ВКП(б) райкомунуң, райкузкомунуң катышкан хуралдарына каш удаа дыннап, чепестерин узуткаарынын арга хөмчөгтерин айттып келген.

Херектин байдалы экижирден туржук, сөөлү үедө улам дорайтат турар. Часкы шөл ажылдарынын үе-

зинде колхозчу тараачыларнын ортузунга культура-массалыг хөмчөглер: шин, концерт көргүзүлдиз, кино үндүрүшкүнү, көскү агитация болгаш культура-чырыдышкын ажылының өске-даа хөмчөглери чамдык черлерге шуут чорутунмаан. Чижээ, дык хөй колхозтарнын тара шөлү болур Барлык бугазынын дөзү үрелген ужурунда, оон эдери-биле анаа 500 ажыг колхозчулар часты өттүр ажылдап чазаннар. Оларнын ортузунга чангыс-даа катап шин, концерт көргүстүмнээ, полит-массалыг хөмчөглер организаастатынмай барган. Ол ышкаш «Барлык» совхозунуң, Кызыл-Мажалык МТС-тин болгаш районда өске-даа ажыл-агый, бүдүрүлгө черлерин аныккан, албан-хаакчыларынын ортузунга культура-массалыг кижиздилге ажылын чырыдышкын албан черлери база-ла четпес чоруткан.

ВКП(б)-нин Барың-Хемчик райкомуну, ылангыя оон пропаганда болгаш агитация килдизи болгаш райкузком району культура-чырыдышкын албан черлеринин ажылын шыныгы контролга ап, ажылчы чоңуну культурулг негелдизин чөп хандыры дээш, оларнын үзүктөл чок ажылдаан турарын чедип алыры чүгөла.

Д. САМБУУ.

Областың кинофикация эргелели сагыш салза чогуур

Тожу районун төвүндө турум кино точказы ажылдап турар. Бир зөөс ук кино точказы механиктери 3-дүгүрү ак-сеткилди-биле ажылдаар чүвө болза, масса чоңуну культурулг негелдизин, оларнын ортузунга кино көргүзүү чогууру-биле хандыртынары чизиниг чок.

Шынында ук кино точказын ажылдакчылары харысалга чок ажылдап, уран-чүүл талазы-биле чоңун негелдизин хандырбайн турар. Механик Дресвяников, оон дузалакчы Песохин олар киносеанстар үезинде үргүлчү эзирик ажылдап турарын хараазы-биле кино-чуруктары көрүчү массага четче көргүспес, ужу-бажын көргүзөр ийкепе харын-даа дедир баштаанды көргүзөр чоруктар бар болуп турганын чоокта чаа районун интеллигенциянын хуралындан толаргай илереткен. Сөөлү үедө механик Бадрыаа база-ла ындыг ыяш-биле ажылдап турар. Оон толаргай чижээ болза, бо чылдын июнь-июль 23-те «Партия биледи» деп кино барык-ла 2 шак дургузунда үндүрүп келгеш, чүгө орту чедир көргүзүп чоруй, оон сонда буткадан бакылап кээп: «радиатор чарылган-дыр кино оон ынай үнимс» дээш чиде берген, а олурган 100 ажыг кижиге улуг хомудалды-биле тарап чорупканнар.

Мынчангаш областың кинофикация эргелели ол кино точказын ажылың кичээниги салып, районун ажылчы чоңнарын доктаамал кино көргүзүү-биле хандырар дугайында чогуур хөмчөглерин алыры негетинип турар.

В. ТАМДЫН-ООЛ.

«ШЫННЫН» МАТЕРИАЛДАРЫНЫҢ ИЗИ-БИЛЕ

«Буруулуларнын хөмчөг алыр»

Бо чылдыг майнын 9-та, № 90 «Шын» солунга парланынган ымыдыг эгелиг чүгөла Эвур районун колхозтарында көдээ ажыл-агый артелинин Уставын үрөп турарларын хөмчөг албайн турарын бижээш.

Ук чүгөла хынап көөргө шын болган. «Коммунизмче орук» колхозтун 55 баш малын чок кылган Чөкпек, Сюрюн, Шериг-оол олардан ук малдарын төлеткен болгаш оларнын херээ интелг органнары көрүп турар.

«Торгалыг» колхозтун инээч бодуну таразы-биле соп чээч Чолак-оолду хойду 3-дүгүрү шинткен. «Кызыл туң» колхозтун чылгызын хараазысалга чок ажылдап турган Алатыр кадарчы хүлээлгизинден дүжүргөш хөмчөг алган. Ук чүгөла айтылган чепестерин узуткаарына угланган өске-даа хөмчөглер алдылган деп ВКП(б) Эвур райкомунун секретари эш Аржаалай «Шынын» редакциязына харыылаан.

Америк империалистернин хан төгүшкүнүг араатанзыг үүлгедиглери кедереп турар

Кореянын болгаш Согу-Чөөп Кылаттын тайбын хамааты чоңуна удуур америк агрессорлар бактериологтун дайнын араатанзыг өзү-биле чорутканын. Ол араатанзыг үүлгедиглери-биле кады, америк агрессорлар Кореянын Улус армиязынын болгаш кыдат улустун эки-тураачыларын тугурган шериглери Кочжедо ортудукта калчаалы араатанзыг-биле аажылап турар чаа кем-буруулу үүлгедиглери чорудуп турарлар. Америк агрессорларын ол кижиге шынчө чок араатанзыг үүлгедиглериңге удуур делегейин чоңунуң өжзөн килени калбаа-биле күштөп турар.

Кочжедо ортудукта калчаалыг үүлгедиглер дугайында медээ бүгү-делегейге дыңналып, миллион-миллион кижилерин ханы киленишкени болдуруп турар. Америк дээр-бичи империализм бодунун 3-дүгүрү черлик араатанзыг дүрү-хөвирин бүгү-делегейин чоңунуң мурунунга база катап илередип көргүскөн.

Кочжедо кара-бажын ээлериң дөзүн үүлгедиглери илередип турар медээлер империалист америк араатаннарга карганмай, хилел салбай номчутунмас. Чүс-чүс муң кем-буруу чок кижилерин узуткап турган гитлерки «өлдүм фабрикаларынын» — Майданектин, Освенцимин, Тремблинаның коргунчут аттары миллион-миллион кижилерин сагыш-сеткилден кажан-даа утудурбас. Ам ол ханың өлүрүчү даңзыга — Кочжедо деп база бир чаа ат немешкен. Даштык делегейден үзө кирдирген бичин корей ортудукту америк геста-почулар өлүмүнү канчаар-даа аажок улуг лагери кылдыр хуулдуруп

алганнар. Америк командыдал чери Кореянын Улус армиязынын болгаш кыдат эки-тураачыларнын 80 муң тугурган шериглери бо ортудукке кири ойдады берген. Тугурган шериглерден аныга бо ортудукта элзэн хөй санныг хамааты чурттакчылар, оон иштинде херээженнер болгаш бичин уруглар база бар. Чижээлээрге, «Смэн де ля франс» деп неделя санында үнер француз солунун медээлеп турарын 3-дүгүрү аларга, «тугурганнарнын аразында алды харлыг бичин уруглар болгаш алдан хар ашкан кырганнар, база тараачынар, интеллигентилер, кыдат шериглер, корей садыжылар бар». Ол-ла солунун медээнин 3-дүгүрү аларга, 600 тугурганнар 12 хардан куду бичин уруглар болгаш 3.000 кижиге 17 хардан куду анык уруглар болуп турар.

Ортудукта гитлерки өлүм лагерлеринин фашист корум-чүрүму тургустунган. Америк фашист өлүрүчүлөр болгаш Чан Кай-шини, Ли Син Маньны бөлүүнү чалча агентилери болза, он-он муң корейлерин болгаш кыдаттарын ашталды өлүрүп турарлар. Тугурган шериглерже изиг суг хөмө чажып, племеттар-биле боолап, олерже хол гранаталарын октагылап, хоранарлыг хораннап турарлар. Бо чылдын январь — февраль айларда Кочжедога 7 муң ажыг корей патриоттарны адып болгаш азып өлүргөннөр. Чүгө ийн хүнүң дургузунда — февраль 18-те болгаш май 1-де американнар 670 кижини адып өлүргөннөр.

Сержант Че Сон Октуң бодунуң чагаазында чугаалап турары: «Кочжедо ортудукка мээң чурттап эртир-

геним болгаш америк фашистерниң холунда кирген бистин акы-дуңмаларыстың ам-даа ында шыдажып эрттирип турары аар-берге чо-вуланын бижип тодарадары безин берге. Американнар тугуртуушкун — ол дээрге, човалаң ораныга киргени ол, човалаң ораны болурда мээң ном-дептерлерден номчааш билди чорананым ышкаш зөөс, харын эң-не хилиңчекти болгаш коргунчуг човалаң ораны... Кочжедо ортудукта мээң эштеримни хилиңчектеп, дорамчалап турарын сактып келиримге мээң чүрээм шыдашпайн келир. Мээң туруп турганым Кочжедога турар № 76 лагер — ол дээрге, соок ыяш оруннарлыг болгаш шык агаарлыг караңгы, хирлиг барактарынын тудуш четкизи, ол дээрге, хилиңчектээшкениң 18 камерлери, шыдажыр аргажок температураның үезинде америк өлүрүчүлериң тугурганнарнын иштинден «хөлзөөннерге» удуур чорудуп турары нургулайында өлүм-биле доостур хилиңчектээшкениң бустадылга деп алдар алды камерлери, ол дээрге шаажылаарыга болгаш коргударына тургустунган дөрт аскыштар-дыр. Америк араатаннар тугурганнарны малдан дора көрүп турарлар».

Химиктиг болгаш бактериологтун дайнының талазы-биле «эртениң» американ «спецнаистер» өлүм лагерлеринде хоругдатырарнын ортузунга язы-бүрү халдавырлыг ааргыларын негелдириниң талазы-биле гитлерки «эмчилер» ышкыш ыдыг «дуржулгалары» чорудуп, ол ышкаш Кочжедонун хоругдатырарнын боттарынын кижиге дүрү чок шенелдеринин материала

лы кылдыр көрүп турарлар. Америк өлүрүчүлөр хоругдатырарына хоранарнын, бактериологтун чепсекти болгаш массалыг хыдышкынын өске-даа чепсектерин шөпкөн көрүп турарлар.

АКШ-тын шериг командыдалынын чери 1091 дугаарлыг тускай дуржулга суднозун тургускан. «Госпитал суднозу» деп дорамчалык аттыг, америк «цивилизациянын» шак ол калчаалыг дедир төрүтүнгенин тугурган шериглерге массалык хыдышкынын чепсектерин дуржугу-биле шөпкөн көрүп турар. Ассошэйтэд Пресс агентилеринин медээлеп турарын 3-дүгүрү аларга «КНО-нуң эмчилер» ол суднода Кочжедо ортудукта тугурганнарнын «дуржулга херекелди» кылдыр ажылап, язы-бүрү бактерияларын негелдириниң талазы-биле ол суднода хүн-бүрү үш муң чедир дуржулгаларын кылтып турарлар.

Кочжедода америк шериглеринин араатанзыг чоруу Кореяда буурап дүжүшкүңгө таварышкан агрессорларын каржы чорундан болдуруп турар. Камгалал чок тугурган шериглерге удуур америк милитарист өлүрүчү бөлүк Кореянын маадырлыг улустарын эжекчилериниң мурунуга дискет кырына сөгүртүп чадап кааш, бодунуң калчаалыг өжзенин негеп турар. Бо араатанзыг чоруктар Кореяда тайбычыдылга дугайында дуржулгалар болдурубас дээн күзөлдү АКШ-тын чагыркыч бөлүктөрүнүн күзөлдүрү айттылазы-биле болуп турар.

Кореянын Улус армиязынын болгаш кыдат улустун эки-тураачыларын төлөөлекчилериниң чүткүлдүгү куженишиңиниң хараазы-биле Кэсонда тайбычыдылга чугаалажышкыны амгы үедө дуржулга бүгү кол айтырарлар талазы-биле чедип алдынгыш шак ындыг чадазында чедип келген. Тайбычыдылга керээзин улавас чөпүп алырынын үези көстүп келген. Ынчал-

за-даа, америк монополияларнын дыннангыр чөпсөзү Трумэннин чазаа Кореяда тайбың дугайында бодалды безин дыннаар хөөн чок болуп турар.

Кореяда дайынын соккатынар аргалыг болуп турар зоруу Уолл-стриттин сан-хөө ээлери бажымнадып-девидип турар. Кореяга тайбы болза, АКШ-ка чөпсөгленишиңкинер бүдүрүлгенин кызырарнын айылын тургузуп болур, ынчаарга ол дээрге, монополист капиталдын баштакчыларын силгин, экономик кризистин айылын күштөлдир. Дайынын соксаларын дугайында ССРЭ-нин иншциативы-биле эгелээш Кэсонда чугаалажышкынын ажитынганын Нью-Йорк биржизинин кандыг янзы-биле көргөнін сактыры чүгөла.

«Кореяда тайбычыдылганың херектен болган перспективасы өртектин бүгү системаның силгиткен, акцияларын үези кажангызынданда кудулаан» деп ол хүнүндө Ассошэйтэд пресс агентилери Чикагодан медээлээш. Америк монополистерин бодалын — Юнайтед Стейтс Ньюс энд Уорлд» деп журнал дүрүрөдип үндүргөн. «Бистин дайын программавыстың салымы амгы планнатынган шак ол хөмчөглеринде чүү болуп турары дээрге, Кореяда тайбычыдылганын чугаалажышкылары-биле черелештир чизиниг байдалда болу берген. Бо чугаалажышкынынын түнели АКШ-та ишчи ажил-чорудулга болгаш өртектөр денелинге алызындан чүгөла ужур-уткалыг болур» деп ол журнал бижээн.

Уолл-стритте, Вашингтонда чүү болуп турары дээрге, Кореяга тайбындан оларнын чер шимчээшкенинден-даа артык коргуп турары бо чугаанда-на тодаргай көстүрдү. Мынчангаш Кэсонда чугаалажышкынар доостур чедип келирге тайбынын дайызына тайбынын керээзин болдурубас дээш чаа-чаа ка-

жар аргаларыг кирипкеннер. Америк чагыркычы бөлүктөрүн чугаалажышкынынын үзөр дээш орадалжышкынын чылдаа болза, Кореянын Улус армиязынын болгаш кыдат эки-тураачыларын тугурган шериглеринин салымын дугайында америк таланын хөнеттен үндүрүп келген айтыры болган.

Чепсекти күштери муң-муң корейлерин узуткап, Кореяда хоорайлары болгаш суурларын чүс-чүзү-биле черниң кырындан арылдырып, оон бузуңдуларына муң-муң бичин уругларын, камгалал чок кырганнар болгаш херээженнери хөмө бастырып, Кореянын болгаш Кылаттын тайбын суурларыныче чуманы, холераны, тифтерин бак-терияларын чажып турар чурт болур АКШ-тын төлөөлекчилери Кочжедонун, Пусанын болгаш өске-даа «өлүм-лагерлери» чылдыг дапкыш барактарыне боттарынын кири сүрүп алганы тугурган шериглер

Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң онза сессиязы

БЕРЛИН. Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң онза сессиязы июль 1-де Берлиннің камгалал иш-тирелинин бажында аятынган.

Берлиннің бодунуң төвү туктар-биле болгаш сессияның киржикчи-леринге байыр чедирген лозунгулар-биле шиметинген. Хуралдың эрттип турар бажыңның баарына немец найсылалдың канчаар-даа аажок хөй санның чурттакчылары Тайбың-ның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң ке-жигүннеринге өөрүшкүлүү-биле ужуражып турган.

Хуралдаар залды Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң киржигүне-ри, аалчылар, парлалганың төлээ-лекчилери тапты-ла 4 шак турда долдуру олургулапканнар. Тайбың-ның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң дар-азы профессор Фредерик Жюлио-Кюри, Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң бюрозунуң кежигүннери Пьетро Невини, Эжени Коттон, Алек-сандр Фадеев, Го-Мо-жо, Илья Эренбург, Абриэль Д'Арбусье бол-гаш өскелер-даа президиум столу-нда олуттарны динмиттиг адыш час-кашкынында ада-биле ээлепкен-нер.

Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүле-линиң даргазы профессор Жюлио-Кюри сессияны ажиткаш, тайбың дээш, демиселчилерниң немец коми-тетиниң даргазы профессор доктор Фридрихке сөс берген.

«Германияның найсылалында бо-луп турар бистин бо онза сессиявс-ка келген Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң кежигүннеринге бол-гаш аалчыларга-даа тайбың оларга э-не үнелиг болуп турар бүгү-ле немецтерниң мурнундан байыр чедирип тур мен деп тайбың дээш демиселчилерниң немец комитеди-нин мурнундан меделеп тур мен. Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүле-линиң бюрозу болза, эрткен чыдагы Берлинге болган алдарлыг сессия-ның соонда, ам база сессияның эрттирер черин Берлин кылдыр шийтирилеп алган. Немец улустуң тайбыңга ынакшылдыг күштеринге ол идегел дээш өөрүп четириншки-ни хүлээп ап көрүер, өнүктөр!»

Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүле-линиң февраль сессиязында соонда тайбыңче немец улустуң тура-соруу болгаш герман айтырын чугаала-жышкыннары болгаш бот-ботта-рын билчир чорукту чедип ап тур-гаш шийтирлетинип болурунга түзүрээшкни кошкаваан болуп турар деп профессор Фридрих меделгезен.

Оон уламчылап чугаалааны бо-ла: «Бонига шериг талазы-биле «ниити керээни» чарганының соонда болгаш Парижеке агрессия шериг пактызын тургусканының соонда Германияда болушкуннар болза,

эрткен чылдың эгезинде турганын-дан-даа арттык амгы дайын айы-лының төвү апарган болганда кижилер—бир талазында Барын Германияга агрессия милитаризм-нин катап тургустунар чоруун ай-ылынып көрүп турар, ийи тала-зында—немец улустуң тайбыңче улам-на өзүп турар тура-соруунче идегел-биле көрүп турарлар дээрзин билер бис. Бистин ада-чуртувустуң барын болгаш чөөн-даа талала-рында шериг талазы-биле керээ деп адатырып турар «герман керээ-нин» удуу демисежери болза, бүгү-делегей тайбыңның херээнге бистин салышкынныкы болуп, Бистин сорулгавыс болза, герман айтырын тайбың өзү-биле шийтирлээр болгаш боттарының ада-чурту-вустуң чангыс-аай чоруун катап тургузары дээш могаг-шылаг чок демисежери болуп турар дээрзин билер бис».

Профессор Фридрих бодунуң чугаазын доозарда, Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң онза сессиязы болза, чангыс-аай, демок-раттыг болгаш тайбыңга ынакшыл-дыг Германияны тургузарында деткимчени кылдыр дээрзинге ханы-зы-биле идегел турарын илереткен.

Оон дараазында улуг Берлиннің обер-бургомистри Фридрих Эберт байыр чедирип чүве чугаалаан. Эберт Берлиннің чурттакчыларының болгаш Берлиннің магистратының мурнундан Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң онза сессиязыга келген аалчыларга болгаш оон кежи-гүннеринге байыр чедирген. Берлин-нің тайбыңга ынакшылдыг чурттак-чыларының мурнундан Эберт сес-сияның чедишкниңг ажилдаарын күзөөн.

Оон дараазында сессияга Тайбың-ның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң дар-газы профессор Фредерик Жюлио-Кюри эге сөс чугаалаан.

Оон дараазында Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң бюрозунуң секретары Феноальтес Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң бюрозу-нун ажиллап кылганы сессияның ажилының болгаш чугаалажыр айтырыгларының чурумун сессия-ның киржикчилеринге таныштырып-дынаткан. Чугаалажыр айтыр-ларда моон адаанда айтырыглар кирип турар:

1. Немец болгаш япон айтырыг-ларын тайбың арга-биле шийтир-лээр.

2. Кореяда дайынны доп-дораан соксадры.

3. Чепсекти эңдерс бүдүрүп үндүрүп турарың болгаш Тайбың-ның Пактызы дээш демиселдин дугайы.

Кирип келген чугаалажыр айты-рыгларны сессияның бадылаанының соонда Жюлио-Кюри сессияның бири-ги хуралы хагдынган деп чарлаан.

(СЭТА).

Жак Дюклонуң хосталганының дугайында

Жак Дюклону хостаарының дугайында Парижтиң апелляциялыг судунуң истелге палатазының шийтири

ПАРИЖ. Жак Дюклону кара-ба-жындан хостаарының дугайында Парижтиң апелляциялыг судунуң истеп-хынаар палатазының шийтири июль 2-де «Юманите» солун парлаан:

«Дээрги Дюклону май 28-те бол-ган манифестацияга идепкейлиг ки-ришкениниң азы кады киржилгези-нин дугайы истелгенде тургустун-маан; кем-буруулуг херекти кылып турунда тудуп алган дээр барымдаа чок болган; депутатка халдап бол-бас эргени күш чок болдурганының соонда парламент кежигүнүн ам суд чери истеп-хынаарын француз кон-ституция чөпшээрээр ужурунда истеп-хынаар палата Жак Дюклону тудуп хоругдаарының ордерин күш чок болдуруп, аңаа укурландырган судтуң истелгенин күш чок болду-раш, Жак Дюклону хостаарын ду-жаап тур».

ПАРИЖ. Франс Пресс агентиле-линиң меделеп турары болза, «Сан-те» деп кара-бажындан Жак Дюкло үнүп келирге, кара-бажының мур-нунга чыгып келген чүс-чүс кижилер «Дюкло делгерзин!» деп йөрээл-дер салып, аңаа байыр чедирип тур-ган. (СЭТА).

Студентилерниң Бүгү-делегей эвилелиниң болур деп турар сессиязының дугайында

БУХАРЕСТ. Студентилерниң Бүгү-делегей эвилелиниң секретариаты бо чылдың сентябрь 11-де Бухаресте болур ужурул студентилерниң Бүгү-делегей эвилелиниң чөвүлелиниң алдыгы сессиязының чугаала-жыр хүн айтырын парлап үндүр-ген. Сессияның киржикчилери моон адаанда айтырыгларны чугаала-жыр: Студентилерниң Бүгү-делегей эвилелиниң болгаш студентилерниң национал организацияларының 1951—1952 чылдарда ажил-чоруду, та-зыны дугайында илеткел; мандат бол-гаш саң-хөө комиссиязының илетке-

ли; студентилерниң Бүгү-делегей эви-лелиниң күсекчи комитетин сон-гуур.

Сентябрь 9-тан 13-ке чедир сту-дентилерниң спорт болгаш ураң-чуул көргүздүлгезиниң организацияп эрттирер. Сессия болуп турар, хүн-нерде яны-буру чурттарының студентилериниң эртем ажилының дур-жулганын солчурунун ужуражыш-кыннары болур.

Аалчыларын чыгып кээп турар үезинде—август 27-ден эгелеп Ру-мынияга Бүгү-делегейниң студенти-лериниң лагери ажитынар. (СЭТА).

Англияда ажилчы шимчөөшкни

ЛОНДОН. Машина тудушкуну-нун болгаш үлетпүрүнү холушак адирының цех даргаларының нацио-нал чөвүлели Бирмингамге конфе-ренцияны кылып эрттирген. Конфе-ренцияга 130 цех даргалары кириш-кен. Олар Англияның машина туду-шкунунуң улуг-улу заводтары-ның, чижээ, «Де Хевилд энд Эйрфот ко-пани» деп компанияның ужура-чуул заводтарының, «метрополитен Вик-керс» деп машина тудушкунунуң заводтарының, «Инглиш стил кор-порейши» деп компанияның метал-лургия заводтарының, «Ровер мотор компани» деп автомобиль заводта-рының 150 муң ажилчыларын тө-лээп турарлар.

Конференцияга Кореяга тайбың-чы чарарын болгаш Кореядан бүгү англи шериглерни үндүрерин; ажил чок чорук-биле демиселди, калбар-тырын; алыр ажил төлевириң улга-

тыраарын, долу ажилдыг турар чорук-ту хандыраарын; кончаларың хи-яладарын тургузарын, өртекти куду-ладарын; өске улуг күрүндөр-биле дугуржулганы чаргаш, чепсегле-ниниң программаны кызы-зыраарын негеп турар резолюцияны чангыс эл-сеткилди хүлээп алган. Оон ангыда салгылажышкында американын тургусканы кызы-гаарлаашкыны чок кылганын, Совет Эвилелин, Кыдатты болгаш Чөөн Европаның чурттары-биле болгаш бүгү чурттар-биле садыглажыш-кыны калбартырын; ол сорулгалар-ны чедип алыры-биле моон мурну-да хавыртынган үлетпүрлерниң кол адырларын эзлеринге дедир эгидип бээр деп турар, кандыг-даа оралда-жышкыныга удуруланышкының кампаниязын эрттиреринге дузалаар комитеттерин бүгү районнарга тургу-зарын база негеп турар. (СЭТА).

КНО-га тунис айтырын чугаалажып көөр дугайында

НЬЮ-ЙОРК. Тунис айтырын чу-гаалажып көөрү-биле Кол Ассам-блеяның тускай сессиязын чыылды-рар дугайында 13 араб болгаш азий чурттарың дилээрге катыжып тур-арының дугайында телеграмманы кол секретарга Польша болгаш Бо-

ливия чорутканын деп Катышкан Нациялар организациязының Сек-ретариаты чарлаан.

Совет Эвилели, Украин ССР, Белорус ССР, Гватемала болгаш Саль-ватор ол дилегте моон мурнунда-ла катышканын. (СЭТА).

кының илеретпишаан, туттурган шериглер лагериниң комедантызы америк генерал Долдту тудуп ал-гаш ону хостаарының негелдери эривтерилерин үлгедип турары эривдээр болгаш күчүлээр чоруктар ны соксадры кылдыр тургускан-нар. Долдтун орунуга томуйлатыр-ган, лагериниң чаа комедантызы генерал Колсон туттурган шериглер-ниң негелдериң чөптүг кылдыр хүлээп көөр ужурга таварышкан. «Хан төгүшкүнүнүн таварышала-ры, Катышкан Нацияларын шериг-лериниң талазындан хөй-хөй туттур-ган шериглерни өлүрер болгаш ба-гылыгар чоруктар тургулаан дээр-зин минниң, хүлээп тур мен»—деп ол меделгезен. «Хан төгүшкүнге бол-гаш күчүлээшкниге моон солгаар төвчүнү салырың ол азаан.

Мынчангаш америк командант-ла-дың тускай төлээлекчи туттурган шериглерниң америк лагерлеринде өлүмүнүң гитлерги лагерлериниң корум-чурумундан ылгалбас, хил-ничектээшкниң корум-чуруму терги-деп турар.

Колсонун миннип хүлээгич чо-руу Вашингтонга ангалаашкыны болдурун. Туттурган шериглерниң америк лагерлеринде херектин шының байдалының дугайын чул-чуруп каапкан генерал доп-дораан дүжүрткен. Кожжедоже чаа комедан-тының—азыкчы Боуттерни чорук-кан. Ортулукка бодунуң «ажыл-чоруду-лазын» ол чаа-чаа массалыг хан төгүшкүннерин кылар деп дорт азаашкын-биле эгелгезен. «Мен хына-ладаны хан төгүшкүнү чокка катап тургузуп шыдаар мен деп идегет-тинер болузма, ол эмин эртир ына-нышкын болур ийик. Ускүлелиши-киннер болуп чадавас... Туттурган шериглер шугулдаачал болгаш хо-радаачал болур чүве болгай»— деп

ол меделгезен.

Кожжедоже чаа-чаа америк ше-риглерни октап турар. Лагерге пушкарларын болгаш пулеметтар-нын аастарын угландырып алган туруп турар. Беутнер келири биле-ле № 76 лагерге ханның аажы-лаашкыны организациястынган, аңаа элзэн каш туттурган шериглер чо-вулангыч өлүм-биле өлүртүргөн, ыңчаарга чүс-чүс кижилер хоругда-тырган. Туттурганнарга удуу аме-рик араатанының чаа-чаа араатан-дыг чоруктарының дугайында ме-дээлер Пусандан база кирип турар, аңаа Сувон чанында лагерден бол-гаш өске-даа америк хилничектээш-кни лагерлеринден келген туттур-ган 85 шериглерни май 20-де өлүр-гөн болгаш балыглаан болуп турар.

Кожжедо ортулукта ханның болуш-куннар улустар аразының эргези-нин бүгү-ле чурум-хемчөөлин, чи-жээлээрге Американың Катышкан Штаттарының база ат салып ал-ганы, туттурган шериглер дугайында Женева конвенциязын сагышты-биле үрөп турар дээрбечи америк империализмниң чагдынныкы чо-руун база катап илереткен.

Америк шериглер боттарының дерзин кем-бурууларының хары-саалганы боттарындан чайдалып шыдавас. Америк шериг хептиг араатаны берген өлүрүкчүлерниң хан-ның үлгединишкенин удуу бүгү улустун удуруланышкыннарын күчүлүг чалгыс бо хүнерде бүгү делегейде калбаа-биле негептээр. Бүгү-ле ак-сеткилдиг кижилер аме-рик эжелекчилерниң бужар кем-буруудуларына киленеп, ол дер-зин араатаныг чоруктарың содук кирикчилерин болгаш организак-чыларын харысалгаже кыйгыра-рын негеп турарлар.

В. КИРИОНОВ.

Кореяда болушкуннар

Кореяның Улустуң армиязының Кол командылаанының дыңнеды

ПХЕНЬЯН. Корея Улус-Демок-раттыг Республиканың Улустуң ар-миязының Кол командылаанының июль 3-те меделеп турары болза:

Июль 3-те бистин шериглерви-стиң катыжышкыннары фронтунуң ангы-ангы участоттарына тус черге ужуру-дузалыг тулушкуннары чорудуп турган.

Бистин зениттиг кезектерин бол-гаш дайының самолёттарын келеп адар адыгы-анчылар Хамхын, Вон-сан, Нампхо деп чурттакчылыг рай-оннарже, чөөн талакы болгаш бар-нын талакы эриктелде эрик кы-дының районнарыне халдаашкын-нарга кирип турган дайының самолёттарының иштиден 8 само-лёттары андара аткан.

ПХЕНЬЯН. Корея Улус-Демократ-тыг Республиканың Улустуң армия-

зының Кол командылаанының июль 4-те меделеп турары болза:

Кореяның Улустуң армиязының кезектери кыдат улустуң эки-тура-чыларының кезектериниң деткимче-зи-биле фронтунуң ангы-ангы участоттарына тус черге ужуру-дузалыг тулушкуннары чорудуп турган болгаш артиллерия-биле боола-жышкыннары кылган.

Бо хүн Улустуң армиязының зе-ниттиг кезектери болгаш дайының самолёттарын келеп адар адыгы-анчылар чөөн болгаш барын тала-кы эриктелде районнарже халдааш-кыннарга кирип турган дайының самолёттарындан 4 самолётту анда-ра аткан.

(СЭТА).

Америк агрессорларның база бир чаа араатаныг үлгединишкенинге корей улустуң килеңизшикинниң удуруланышкыны

ПХЕНЬЯН. Суг күжү-биле ажил-даар электри станцияларын араатан-зыг өзү-биле бомбалааш, америк эжелекчилерин үлгеткен кем-бу-руулуг чоруу болза, бүгү корей улус-ту килеңнеткен деп Кореяның төп телеграф агентилели дамчыдып тур-ар. Ол станциялар дээрже, чурттуң иштиңге тайбың тургузушкуну олар чокка чорудуп болур аржажк-шуут тайбың характерлиг тудуглар болуп турар деп ол-ла чүдүл чугаа-лап турар. Америк интервентилер болза, тайбың корей чурттакчылар-ның амдырал денчелин бедилеринге чугула болуп турар ол станция-ларны чуура-шаап узутказы-биле корей дайының калбартыр талазы-биле боттарының бужар-бак болад-дарын илереткен. Кижизиг чорукту оксуңгаш чоруктан ол бомбалааш-кының сорулгасы болза, республи-канын тайбың чурттакчыларын сур-теткеш, оларның удуруларын деми-селче тура-соруун сып, кудуларны болур. Америк төлээлерин буруу-биле тайбыңчыдылга дугайында чу-гаалажышкыннар база-ла будула-чак байдалда туруп турарының хү-неринде агресчилерниң ол араатан-зыг үлгединишкенин оңуз угдалык болгаш сорулгалыг болуп турар. Америк тала болза, шак бо ышкаш араатаныг чоруктары-биле боттары-

ның утка-сорулга чок негелдelerini бистин төлээлериниң хүлээп алыр чоруун күзөп турар. Чугаалажыш-кыннарының хүнеринде тайбың ту-дугларын араатаныг өзү-биле бом-балаан чорук болза, чугаалажыш-кыннары үзеринге улганган бил-динтир-ле чөнгө болуп турары то-даргай. Американын араатаныг чоруктары улаштыр-улаштыр болуп турар апарган. Чоокта чаа Кож-жедо ортулукта турар туттурган шериглерни араатаныг өзү-биле аажы-лаанын соонда американын база-за бир, оон чик эвес кем-бурууну үлгеткенер. Олар Амкокган (Ялу-зия), Чанчжинган, Пучханган бол-гаш Хочонган хемнерде турал элект-ри станцияларын бомбалааннар.

Корей улусту бар-ла арга-чепсег-тер-биле кулданып алырыңче чук-тур турар агресчилерниң ыңдыг араатаныг үлгединишкенин бүгү делегейде тайбың камгалакчыларын килеңнеткен. Ол үлгеткен кем-бу-руулуг чоруктарының харысалга-зын улустарын шыңчы судунуң мурнунга хүлээп апаар дээрзин аг-ресчилер билеп алган турар ужу-рд деп ол чүдүлү төндүрерде би-жип турар.

(СЭТА).

Францияда демократтарны истеп-сүрүп турары

ПАРИЖ. Тайбың дээш, демокра-тия дээш болгаш национал хамаар-нышпак чорук дээш демиселчилерни истеп-сүрерин Францияда үргүчү-леп турар.

«Поллер де Пари» солунуң ме-дээлөп турары болза, Тулон суду-нуң байсаакчызы Рот болза, Вар де-партаментте коммунисттиг парти-яның федерациязының секретары Жозеф Армандону тудуп хоругдаа-рының мандадын үндүргөн.

«Паришен либере» солунуң ме-дээлөп турары болза, Устүү Гаро-на департаментте Тулузага июнь 4-те болуп эрткен Жак Дюклону кара-бажынааның удуруланыш-кын чыскаалының 6 киржикчилерин судтарга эгелгезен. Олар шуптузу «хоругдап турар чыдаага кириш-кен болгаш полицияга удурулган дээш» буруудатырып турар.

(СЭТА).

Дайын белеткелинге удуру, тайбың дээш АМЕРИКАНЫҢ ХЕРЭЭЖЕННЕР ОРГАНИЗАЦИЯЗЫНЫҢ ТРУМЭНГЕ БИЖИИ

НЬЮ-ЙОРК. «Америк национал-дын херээженнериниң комитети» Трумэнге дайын чоруктан. Бактери-олуттуг дайыны хоругдап турар 1925 чылдың Женева дугуржул-ганы АКШ хүлээп алырын ол бижик-те негеп турар.

«Ол ышакш Кореяга тайбының доп-дораан чарарыңче, база бүгү-делегей чөрүлдээлериң болгаш мар-

гыдааларын эп-найралдыг болгаш тайбың арга-биле шийтирлээр дээш беш улуг күрүндөр— АКШ-тың, Совет Эвилелиниң, Англияның болгаш Францияның конференция-зын чыылдырып саналдарыңче Силерни кыйгырып тур бис» деп ол бижикте чугаалап турар.

(СЭТА).

АКШ-та металлургияларның ажил соксадышкыны

НЬЮ-ЙОРК. Юнайтед Пресс агентилериниң корреспондентиниң Вашингтондан меделеп турары бол-за, 650 муң кежигүннери июль 2-ден эгелеп ажил соксадышкынын кы-лып турар кан эзилдикчилериниң профвиелиниң болгаш металлур-гия компанияларының аразында чу-гаалажышкыннар соксай берген. Ажил төлевириң дугайында бүдү-рүлге эзлериниң саналын хүлээп алырындан профвиелини ойталаан.

Чугаалажышкыны соксай бер-гениниң дугайы АКШ-тын прези-дентизиниң тускай дузалакчызы

Стильмен чарлаан. Оон чугаалааны болза, Ак бажының удурулгасы-биле чорудуп турган чугаалажыш-кыннары хуралы беш хонук үргү-чүлгезиниң соонда «шут-ла берге байдалда таварышкан». Корреспон-дентиниң меделеп турары болза, сенаттың ажилдакчылары ол-ла доран ажил соксадышкынын соксадыры-биле Трумэнге онза тө-лээни чорудуп, контроль дугайында хоойлууда эдилгени хүлээрин чедип алырының дугайын чарлаан.

(СЭТА).

Англияда ажил соксадышкынын шимчөөшкни

ЛОНДОН. Солуннарның меделеп турары болза, ийи неделя дургузу-нда хүн-буру-ле дур үениң ажил сок-садышкынын кылып келгениниң соонда Форданы заводтарына про-дукция кылып берип турар Лондон

чоогунда Дагеменде «Бритг мотор бодиз» деп автомобиль компаниязы-ның 9 муң ажилчынары алыр ажил төлевириң негеп ажилдаа-рың соксатканын. (СЭТА).

Харысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

Америк империалистерниң хан төгүүшкүннүг араатаныг үлгедиглери кедереп турары

(Төңүзү. Эгези 3-кү арында) Кым-даа шыңзыр аржажак шак ыңдыг азылыг бадыткалды кым шыңзыктыралып ыңача? Бичаарга Кожжедо америк лагериниң коман-дылал чери төөгүге туруп көрбөөн кем-буруулуг херекти организациястан. Ол болза, туттурган шериглерниң өйталаанының дугайында, Чан Кай-шиниң болгаш Ли Сын Маннның өлүрүкчү бөдүңге кирерин, тодар-гайлаарга төрөөн чуртундан ырбап өскерилгенер болурун чөпшээр-дп турарының дугайында боттарының ханы-биле билдиришкни бижир-ни күш-биле албадап турар апар-ган. Туттурган шериглер — корей болгаш кыдат патриоттар сатынык-чы чоруктуң оруунче киреринден ойталаарга, «эки-тураның репатриа-циязының» дугайында билдириш-кинирге туттурган шериглерни ал-бадап тургаш ат салдырып алыр дээш америк өлүрүкчүлөр Майда-некке болгаш Освенцимге гитлержи-лерин үлгедип турган араатаныг чоруктары бени алып турар кал-чаалыг хилничектээшкнинерни бол-гаш дорамчылаашкыннары кылып кирипкенер.

Мурнуу Кореяда дайылажып турар партизан отрядының аме-риканнардан бир лагерден өске ла-герге аппарат чорда хостап алганы улус армиязының болгаш кыдат эки-турачыларының туттурган 170 дай-нычыларының корей болгаш кыдат улустарга чоруктаны чагаа ол араат-аныг чоруктарың тодаргай көргү-здүгези болур.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл Шетинкиң кудумчузу, бажы 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харысалгалыг редакторнуң 3—62; харысалгалыг редакторнуң орадактызының, партийжи амчырал, культура амчырал болгаш ураң-чуул кидитериниң—3—88; харысалгалыг секретарының, 4—98; пропаганда болгаш агитация, көзгө ажалгаый, үлгүлөр болгаш транспорт, чагаа кидитериниң—3—68, иштэки информация, бухгалтерияның—3—65.